DECIMA
CLERI SECVLARIS IN REGNO POLONIÆ DEFENSA.

CONTRA EXEMPTIONES Patrum Societatis.

Per

IOANNEM MARKIEVVICZ
I. V. D. Canonicum Posnaniensem.

PARISIIS,
Sumptibus Authoris.

M. DC. XLIV.
Cum Approbatione.

Ne in Polonia pro Iure nostro alicui liberiùs scripsisse videremur, opportunum fore censuimus, præmittere hic aliqua ex Decretis Ecclesiæ Gallicanæ, quæ sunt Tenoris sequentis.

De Decimis. Cap. XIX.

SCitis quod omnium malorum radix est cupiditas: publicè tamen dicitur, & nos idipsum cum lachrymis recensemus, quòd vsque ad Congregationes vestras ausa est irrumpere illa transgressionis mater, magistra nocendi, primipilaria iniquitatis, & Auriga malitiæ, siccaria virtutum, seditionis origo, fouea scandalorum, *& infrà.* Vota & linguæ omnium in vestræ sanctitatis præconium laxarentur, nisi raperetis quod Alienum est, nisi Clericis Decimas auferretis. Hæc est coniunctio satis modica, sed quæ vitam vestram non modice dehonestat, &c. *Ex Decretis Ecclesiæ Gallicanæ lib. 6. tit. 8.*

De Priuilegiis & Dispensationibus. Tit. 2. Cap. I.

QVæ est hæc iniuriosa immunitas vt exempti sitis à Decimarũ solutione, quibus obnoxiæ terræ erãt, antequã vestræ essent? & quæ solutæ sunt hactenus Ecclesiis, non personarum obtentu, sed Territorij ratione. *Et infrà.* Non ponimus os nostrum in cælum, nec de FactoSummi Põtificis disputamus. Sed si D. Papa indulgentiâ speciali quandoque priuilegiauit vos, dum ordo vester in paupertate gaudebat, dum

in vsus egentium suæ tenuitatis viscera liberaliter effundebat, potuit tolerari ad tẽpus, licèt in cõmunem redundaret iniuriã, quod causa necessitatis fuerat introductum. Nunc autem quando vestræ Possessiones multiplicatæ sunt etiam in immensum, Priuilegia hęc potius Ambitionis, quàm Religionis instrumenta censentur. Quicquid indulgeant Priuilegia Romanæ Ecclesiæ, vobis expedire non credo, contra conscientiam vestram quod Alienum est vsurpare. *Et infrà.* Cum Dominus pręcipit Decimas solui, quis contra eius pręceptum poterit dispensare? Vbi Diuina & humana iussio sibi inuicem contradicunt, obediendum est Deo magis quàm hominibus. Cumque sint duæ leges exterior & interior, interior semper pręiudicat, quodque puritas conscientiæ dictat mihi, exteriori pręcepto fortius est, & omnem indulgentiam alienæ dispensationis euacuat.

Ex Cod. lib. Eccles. Gallic. Cap. III.

NVllam ob Causam Papa dispensare potest de eo, quod est Iuris Diuini & Naturalis, neque ea de re, cuius gratiam facere ei per Concilia non licet.

Io.Gerson Serm.coram Alexandro Papa. Cap.IV.

LEges recte latas quantalibet importunitate petentium fatigeris, nunquam dispensabis, nisi aut necessitas vrgeat, aut communis prouocet vtilitas. Alioquin fuerit potiùs crudelis dissipatio, quàm iusta Dispensatio. Cauebis dispensationem ipsam lege communiorem facere, ne turpe sit si regulam sua vincat Exceptio. *Et hæc omnia desumpta sunt ex Decretis Gallicanæ Ecclesiæ, autore Bochelio lib. 8.*

Illust^mis

Illust^{mis} & Reuerend^{mis} Dominis, Dominis.

NVNCIO APOSTOLICO, ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS,

eorumque VV. Capitulis, Cathedralibus, & Collegiatis, Abbatibus, Præpositis, Parochis, totique Prouinciarum Poloniæ, & M. Ducatus Lituaniæ Clero.

Perpetuam Felicitatem.

PRæiudiciosam vobis, Illustrißimi & Reuerendissimi, Illustres & admodum Reuerendi Domini, S. Rotæ Romanæ Sententiam, in Causa Decimarum, cum Plebano in Golamb, ad instantiam PP. Soc. promulgatam, tantisper silentio præteriri, visum est mihi, Maioribus Prælatis non exiguum dolorem, minori verò Clero, damnum, & iniuriam irreparabilem afferre. Cui malo præcauendo, cum desiderarem, vt hæc controuersia, ab aliquo solidioris Doctrinæ Viro, ad meliorem Curiæ Romanæ Informationem, & nostri Iuris, iuxta mores, & Instituta Patriæ, defensionem, elucidaretur; minimè periculosam moram, in tam contagioso Malo, diutius ferre potui, quin meam tenuitatem opponerem, ad communem in-

iuriam pro Posse meo repellendam: à Natura ipsa commonitus, Neminem debere cum iactura alterius locupletari. Cum teste Cicerone: Detrahere aliquid alteri, & Hominem Hominis incommodo, suum augere Commodum, magis sit contra Naturam, quàm Mors, quâm paupertas, quàm dolor, quàm cætera, quæ possunt, aut Corpori accidere, aut rebus externis. *Permittit Seneca Philosophorum Princeps:* Viris Sapientibus amplas Opes, sed nulli detractas, sine sordidis quæstibus, sine cuiusquam iniuria partas, quarum tam honestus sit Exitus, quàm Introitus, quibus nemo ingemiscat, nisi malignus. Gloriari etiam vult Sapientem, si apertâ Domo, & admissâ in Res suas Ciuitate, possit dicere. Quod quisque suum agnouerit, tollat. *Et exclamat:* O Magnum Virum, optimè Diuitem, si Opus ad hanc vocem consonet! si post hanc vocem, tantumdem habuerit; *ita dicit:* Si tutus, & securus, Scrutationem Populo præbuerit, si nihil quisquam apud illum inuenerit, quo manus injiciat, & quo condemnet denarium, intra limen suum malè intrantem. *Sed an Societas, eo modo, cum Seneca velit philosophari, non nostrum est inuestigare: neque opus est curiosius interiora penetrare. Cum enim solius meæ Ciuitatis Acta considero, etiam exteriora se produnt, & ipsa Parietum sacra Antiquitas, denunciat Alienum. Quod enim nunc Patres, Posna-*

Officiorũ lib. 3. c. 3.

De Vita Beata c. 23.

nia

nia in suo ambitu poßident, fateri necesse est, id ipsum olim Congregationis pauperum Sacerdotum, fuisse qui cum pristinas suas domos circumspiciunt, ingemiscunt, dum non habent, vbi caput reclinent, nisi victui annuo subtrahant, quo dispersi, Domicilium sibi conducant. Prætereo rustica prædia, cum amplißimis latifundiis, ad vsum & commoditatem Vrbanam, tam abunde eisdem subministrata antiquitus, vt nunc Episcopis successoribus conqueri necesse sit, de Maiorum suorum nimia liberalitate. Vnius Posnaniæ Exemplo, facilè possumus coniecturari, quod in aliis Prouinciis, Clerus Polonus, pro sustentatione Patrum, cum sua diminutione expenderit. Sed cum hæc omnia, à Pia Facilitate Maiorum nostrorum, profecta sint, quid opus esset ea commemorare? nisi iam appareret, eos à Principio, Clerum nostrum suis Domiciliis recepisse, suo Pane aluisse, & in sinu suo fouisse, quos in hodiernum vsque diem, suo damno, & iniuriæ conseruaret. dum obliuione acceptorum, protestentur nobis Cupiditatem accipiendorum. Quid dico protestentur? animi hoc indicium est. Decimis & alimentis nostris iam manus iniectæ, & de Facto contra nos processum est, violatæ leges, spretæ Constitutiones sunt. Vnum restat solatium, quòd hæc, solis pro se Aduersariis informantibus, in Curia peracta sint: Vnde confidere debemus, productis Iuribus, & rationibus nostris, S. Sedem Romanam, & eius Auditorium, hæc omnia, in pristinum

 statum

statum reuocaturum. Quo Remedio, vt nobis quamprimum afflictionem nostram subleuare liceat, vestrùm interest Illustrißimi Antistites, Minorem Clerum, ab hisce iniuriis vindicare: & cum extra Patriam, Singulis, cum potentibus & sagacibus Aduersariis, onerosum sit concertare, & in eo quidem loco, vbi ipsis summæ factiones, & firmißima præsidia, opus est, vt Vniuersi, Communi Causæ, succurratis. Principijs ante omnia obstandum: sero inualescenti Malo medicinam paraturi, nisi nascens oppresseritis. Quo enim Iure, pauperiori Clero Alimenta eripiuntur, eodem, vobis dormientibus, Possesiones, & Patrimonia vestra auferri posse, magnum erit Argumentum, si perspicaciori Mentis intuitu, hæc quæ peracta sunt, conconsideretis, dum iniuriam nobis illatam, Priuilegio Pontificio excusant, & Decreto S. Rotæ defendunt; ac si ijsdem, tam sacrosanctis Authoribus, cum damno, & iniuria aliorum, ditescere licuisset. Crimen est, eo Scelere (vt Seneca talem Actum vocat) *sanctitatem Pontificiam velle commaculare, & æquitatem supremi eius Auditorij, hac iniuria, condemnare. Quod quàm sit, ad hisce primariis vniuersæ Iustitiæ Fontibus, alienum, inferiora Argumenta indicabunt, & solidiora ingenia, ad Communem defensionem prouocabunt. Vos hæc interim, contra vim Aduersariorum, primo impetu, emißa iacula, legendo considerate, & vnâ mecum, Iura, & Immuni-*

De Benef. lib. 4. c. 37. & 38.

tates

tates Cleri vestri, constanter & viriliter defendite: scituri, plurimum obstaculi, quibusuis iniuriis posituros, si omnes ex vobis, qui iniuria affecti non sunt, æque doleant, atque hi, qui affecti sunt. Quisquis enim violat Leges, non vnum Ciuem lædit, sed totam Rempub. Quod si aliis læsis, aut negligentes quiescimus, aut irresoluti dissimulamus, impunitas Cupiditatem ad maiora inuitabit. Posnaniæ 1. Ianuarij 1642.

Omnium humillimus,

Seruus

IOANNES MARKIEWICZ I.V.D.
Canonicus Posnaniensis.

APPROBATIO OFFICII SENENSIS.

Imprimatur. Senis die xxviij. Februarij M. DC. XLIII.

Annibal Melarius, Vicarius Generalis Senensis. M. P.

Fr. Franciscus Brunettus, Vicarius Generalis Sancti Officij Senarum. M. P.

AD DEFENSAM ANTE OMNIA ſcire pertinet Cui, & à Quo, debeantur Decimæ, ex Debito Reali.

HÆc eſt Dei iuſtiſſima conſuetudo, vt ſi tu illi Decimam non dederis, tu ad Decimam reuoceris: Hanc enim nolle tribuere, ſterilitatis eſt, ſeipſum condemnare. Iuxta SS. Canones. *Ecce annus expletus eſt, & nihil in meos theſauros, ſed in veſtra horrea comportaſtis: & pro Decimis, & primitiis, quæ parua erant, ſi à vobis darentur, vbertatem poſſeſſionum veſtrarum, & omnem frugum abundantiam perdidiſtis. Vt autem ſciatis, me hoc iraſcente perfectum, quia fraudaſtis me parte mea: hortor vos, atque commoneo, vt inferatis Decimas in horrea, & habeant Sacerdotes atque Leuitæ, qui mihi miniſtrant, cibos: & probate me, ſi non tantas pluuias effudero, vt cataractæ cæli apertæ eſſe credantur, & effundam vobis benedictionem vſque ad abundantiam, &c.* S. Hieron. in Comm. ad c. 3. Malachiæ. & S. Aug. Serm. 219. de Tempore, 16. q. 2. c. Reuertimini. 1.

Sed in his immorari nolo, hæc enim antiquæ legis Diuina præcepta, iam nunc multos Chriſtianos, non tantopere mouiſſent, niſi lex humana eiſdem ſtimulos addidiſſet. 2.

Ideo de Iure Poſitiuo non amplius in libero conſiſtunt arbitrio, ſed ex Debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas inuaſit. 16. q. 1. c. Decimæ. 3.

Cui ſacri Canonis authoritati Concilium Trident. innixum ita diſponit. *Non ſunt ferendi, qui varijs artibus, Decimas Eccleſiis obuenientes, ſubtrahere moliuntur: aut qui, ab alijs ſoluendas, temere occupant, & in rem ſuam vertunt: Cum Decimarum ſolutio debita ſit Deo; & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadunt. Præcipit igitur S. Synodus. omnibus, cuiuſcunque* 4.

gradus, & conditionis sint, ad quos Decimarum solutio spectat, vt eas, ad quas de iure tenentur, in posterum Cathedrali, aut quibuscunque alijs Ecclesiis, vel Personis, quibus legitimè debentur, integre persoluant. Qui verò eas aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secutâ, absoluantur. Seſſ. 25. c. 12. De Reformatione.

5. Hoc ius decimandi, ad Episcopum vtì Principalem Ministrum singularum Parochiarum, & ipsum Parochum pertinere, manifesti iuris est. Filluc. Tract. 27. part. 2. c. 9. n. 206. Post parochos deberi Capitulis, & eorum Clericis præbendatis, habentibus Beneficia fundata ex fructibus Decimarum. Id. eod. loco n. 209. allegans. c. ex parte 2. de Decimis. Et rationem assignat generalem, quia hi omnes habent proprium ius supra decimas correspondentes suo Beneficio. Vnde eiusmodi debitum non solum pertinet ad Religionem; sed etiã ad Iustitiam. Et quemadmodũ debebantur ex Iustitia Ecclesiæ, ita quia Ecclesia erigendo Beneficia, transtulit in Ministros huiusmodi ius, sequitur etiã ipsis Beneficiariis deberi decimas ex Iustitia. An autem etiam debeantur Clericis diuitibus, respondet affirmatiuè, si enim ministrent, debentur illis æquè, sicut pauperibus. Vt enim dicit S. Paulus: *Nemo militat suis stipendijs vnquam.* Et per accidens est, quod sint diuites. Eodemque modo, debentur etiam malis Clericis, propter seruitium, quod exhibent. Ex c. Tua nobis. De Decimis. Filluc. Soc. Iesu Theol. tract. 27. part. 2. c. 9. n. 209. Tolosan. Syntagm. Iuris vniuers. part. 1. De Rebus, c. 22. n. 6.

6. Ad præstandas istas decimas, ex debito Reali, id est orto ex Re, ante Decimis obligata, quam ad alterius possessionem deueniret, omnes, omnino, cuiuscunque Ordinis, Religionis, status, ac dignitatis personæ, etiam ipse Summus Pontifex, Episcopi, Religiosi obligantur, nisi vel præscriptâ consuetudine, vel Pontificiâ dispensatione, aut Priuilegio eximãtur. Laiman. Soc.

Iesu,

Iesu, lib. 4. tract. 6. c. 3. n. 5. adducens S. Thomam. art. 4. & D.D. in c. de terris. de Decimis. & in c. Quanto. Vbi Abb. n. 4. de Iudæis. dans rationem, quia postquam diœceses in parochias diuisæ fuerunt, prædia Parochianorum. intra quamlibet parochiam sita, obligationẽ acquisierunt, decimæ partis fructuum, ex eis Ecclesiæ parochiali inferendæ, eamque obligationem secum ad quemlibet possessorem deferunt, quia res transit cum suo onere. Id. Laiman. eod. loco.

Et de ijs fructibus, qui ex aliquo prædio producuntur, ita procedit, vt Barbosa Iur. Eccles. lib. 3. de Decimis. c. 26. dicat, Ipsam terram, de fructibus suis, decimam præstare obligatam esse, & in illa hoc onus inesse; ac subinde, à quocunque possessore de illis decimam esse persoluendam. iuxta c. A nobis. 24. de Decimis. & idem sic resoluit gl. V. Negotio. c. Decimæ. 16. q. 1. 7.

Vnde si aliquis habeat plures possessiones, aut domicilium mutet, licet videri possit, quod eas debeat Ecclesiæ domicilij, quia ibi recipit Sacramenta, & omnia Ministeria, ratione quorum debet decimas. Vt latè argumentatur Gratianus. 13. q. 1. ferè per totam. Quam quæstionem adeò difficilem iudicauit Alexander 3. in c. Cum sint. de Decimis. Vt consuetudinem consulendam esse dixerit, nec aliter illam definiuerit. 8.

Nihilominus iuxta certam & communem Resolutionem D. Thomæ, Abulens. & aliorum Theologorum, Iuristarum, & Summistarum, conclusum est authoritate aliorum Canonum. Decimas prædiales soluendas esse illi Ecclesiæ, in cuius Parochia sunt prædia. Quod latius deducit Suarez de Religione, lib. 1. de Diui. cult. necess. & decimis, c. 21. n. 4. 9.

Fuitque hæc institutio magnâ ratione facta in hunc modum, vt Iura Ecclesiarum, quoad fieri posset, firma & immutabilia permanerent. Nam si prædiorum Iura transferrentur cum personis, infinita esset confusio, cum personæ ipsæ quotidiè mu- 10.

tentur, vel prædia in hoc territorio existentia vendantur, donentur, aut legentur hominibus in alia Diœcesi, vel Parochia degentibus, vnde fieret, vt proprietates Ecclesiarum essent permixtæ, nam hodie ad hanc, cras ad illam Ecclesiam pertinerent: quam rationem attigit Alexander 3. in d. c. cum sint homines, dicens: *Difficile nimis videtur, quod vna Ecclesia in Episcopatu alterius accipiat decimas, cum ex hoc Episcopatuum fines confundi non immerito videantur.* Suar. loco supra citat. n. 5.

11. Illud mirum alicui fortassis videretur, etiam ipsum Summum Pontificem decimas soluere obligatum esse: vt asserit Laiman. lib. 4. tract. 6. c. 3. n. 5. Quod clariùs exponit Fillucius ita dicens. Ratione prædij in quo sit onus soluendi Decimas Ecclesiæ, & debiti realis, posse Papam obligari ad soluendas Decimas. Ratio est, quia post diuisionem Diœcesum, & assignationem prædiorum, cuique Ecclesiæ, habent eiusmodi prædia onus Reale, & Debitum, vt ex ipsis soluatur Decima. Si ergo Papa titulo aliquo ea acquirat; transibunt ad ipsum cum suo onere: & licet sit supremus earum dispensator, atque adeo possit se eximere ab earum solutione, requireretur tamen iusta causa, cum non sit Dominus. Fillucius,

12. tract. 27. part. 2. c. 8. n. 172. Secutus hac in parte Suarez, qui ad eundem sensum videtur plus dicere, ita concludendo. Ergo si Pontifex quocunque temporali titulo acquirat, vel possideat possessiones illas vt proprias, acquirit illas cum suo onere, Ergo tenetur ex illis soluere Decimas, illis Ecclesiis, quibus antea debebantur, quia res transit cum suo onere. Et licet Summus Pontifex sit supremus dispensator Decimarum, & Iurium earum, non est tamen Dominus, & ideo non potest illas arbitrio suo vsurpare. Suarez de Religione, lib. 1. de Diu. cult. necess. & decimis, c. 17. n. 10.

13. Hæc obligatio ipsius Summi Pontificis, posset facere Patribus Societatis, verecundiam, & conscientiam, vt Rei, quæ ad ipsos

ipsos necessario transiuit cum suo onere, non opponant priuilegium Exemptionis; de cuius causa & origine videamus.

Origo Exemptionum à solutione Decimarum.

SCire cupienti, quid antiquitus Ecclesia circa Exemptio- 14.
nem Decimarum statuerit, videndus est Rodericus quæst. Regul. tom. 2. q. 44. de Decimis, art. 4. sub titulo, Vtrum Religiosi sint à Decimis Exempti. Vbi optimè ad nostrum propositum distinguit tempora.

Primum itaque tempus assignat, quando vt plurimum Re- 15.
ligiosi erant laïci, quod probat illo Canone. *Alia causa est Monacorum, alia Clericorum. Clerici pascunt oues, ego pascor: illi de Altario viuunt, mihi quasi infructuosæ arbori securis ponitur ad radicem, si munus ad altare non defero.* Vbi gl Munus decimam interpretatur, 16. q. 1. Et ideo decimas soluebant, quia pascebantur cibo spirituali à Clericis, & Sacerdotibus. Hostiens. in c. Dudum. Cons. 2. de Decimis.

Secundum tempus, dicit supradictus auctor, fuit Gregorij 16.
Papæ, prout inueniri testatur in Rubrica de Decimis, licet non sit in Decretalibus impressis, vbi sic censuit. *Statuimus, vt Monasterium ex suis prædiis, nullo modo cogatur soluere decimas, quia si legitimè dandæ sunt orphanis & peregrinis indignum est, vt ab eis exigantur, qui propter, cuius sunt decimæ pauperes efficiuntur. Nam si pauperes Domini sunt, hæreditas eius pauperibus eroganda est, illis videlicet; qui pro illius amore, quæ poßidere poterant, dimittunt, cumque nudi potestati alterius se subdunt.* Et hoc est primum fundamentum Exemptionis, paupertas scilicet Religiosa. Quod 17.
idem author explicat infra. art. 5. ad finem, dicens. Pro quorum priuilegiorum explicatione, notandum est, quod ait Paulus. per Bonifacium VIII. fuisse declaratum, quod Monasteria Monialium, & aliorum Religiosorum, quorum redditus, &

 Pro-

Prouentus sunt adeo tenues, & exiles, quod illis sustentari non possunt, sed pro habenda vitæ suæ sustentatione, debent publicè mendicare, non tenentur ad solutionem decimæ Papalis, & hanc declarationem etiam refert & sequitur. Gaspar. de senten. excom. Cons. 9. & ait Barthol. Velencius de Charit. subs. quòd fuit satis æqua illa decisio, quia agris nostris sitientibus, alios irrigare non debemus. l. Præses. C. de seruit.

18. Tertium tempus erat, quando Monasteria incipiebant esse damnosa Ecclesijs, cum omnes & singuli Monasteriis passim Bona donabant, ideo in Concilio Moguntino statuit Papa Paschalis, vt Religiosi communiter viuentes, decimas de suis tantùm laboribus, seu nutrimentis non soluerent. Vt cap. Quæsti, & sequenti. 16. q. 1. Nam per hoc consulebatur Religiosis sacerdotibus, qui diuinis & contemplationi vacabant. Monachis etiam laicis, qui suis laboribus hæc prædia colebant, ne forte in Monasteriis essent otiosi. Ita refertur in quadam decretali, & hoc iustâ ratione statutum fuit, & Priuilegium illis concessum, id enim temporis non poterant esse in graue detrimentum Ecclesiis Parochialibus, quia ipsi multa prædia propriis manibus, non poterant colere, & rara erant Monasteria. Idem author. eodem loco.

19. Quartum tempus fuit, quando Monasteria ceperunt crescere, & Ecclesias multum grauare, ob id Hadrianus Papa, cuius decretalem non habemus, & testantur Hostiensis & Cardinalis. Solis Cisterciensibus, Hospitalariis, Hierosolimitanis, & Templariis tanquam feruentioribus ad deuotionem, & ad Dei seruitium, indulsit, vt decimas prædiorum suorum, quæ propriis manibus, vel sumptibus colunt, soluere non tenerentur. Quod testatur Alexander tertius ita rescribens Terraconens. Archiepi-
20. scopo. *Ex parte tua ad nos noueris peruenisse, quod Albi Monachi & Nigri, & quidam alij Religiosi, Ecclesias tuæ Iurisdictionis redditibus decimarum, occasione Priuilegiorum, quæ sibi Romana indulsit*

dulsit Ecclesia, spoliare præsumunt. Sanè nolumus te latere, quòd prædecessores nostri omnibus Religiosis decimas laborum suorum concesserant; sed prædecessor noster Hadrianus, solis Fratribus Cisterciens. Ordinis, & Templariis & Hospitalariis decimas laborum suorum, quos propriis manibus, vel sumptibus colunt, indulsit, cæteris vero, vt de Noualibus suis, quæ propriis manibus, vel sumptibus excolunt, & de nutrimentis Animalium suorum, & de hortis suis decimas non persoluant, quem sumus super his imitati. Quare hi, quibus hoc indultum est, hac occasione, decimas de aliis rebus, Ecclesiæ suæ non possunt subtrahere, vel sibi aliquid vlterius vendicare. c. Ex parte. de Decimis.

Quintum tempus fuit Generalis Concilij dicti Lateranensis, 21.
cui præfuit Innocentius tertius. Vbi Concilium videns, quod multas Religiosi haberent possessiones, & Exemptione decimarum læderent Ecclesias, quibus debebantur, restrinxit Priuilegia ad Possessiones, quas illo tempore Concilij habebant, & in futurum ordinauit, vt de terris acquirendis decimas persoluant Ecclesiis, quibus ratione prædiorum antea soluebantur. quod expresè positum est infra. n. 28.

De Noualibus etiam habent Priuilegium, quod non soluant 22.
decimas, si nouale sit proprium, & propriis manibus ad culturam redactum, & quod de illo nouali, ante Ecclesia nullum, aut modicum emolumentum recipiebat. Et hic est status Regularium, quantum ad decimas secundum Priuilegia incerta in Corpore Iuris. Teste Roderico eod. loco. vt sup. allegante Rebuff. in tract Nom. q. 14.

Sextum & vltimum tempus est, quo Priuilegia fuerunt con- 23.
cessa Ordinibus. extra Corpus Iuris, per Bullas Pontificias. inter quos sunt etiam Patres Iesuitæ, de quibus hic specialiter in solo puncto decimarum videamus, omissis aliis quæ ad præsentem materiam non pertinent. Quod punctum, de verbo ad verbum descripsi ex Decisione Rotæ, 29. Maii 1638. coram Carrillo.

Primo

24. Primò enim Paulus III. de anno 1549. concessit huiusmodi Exemptionem Societati Iesu, verbis amplissimis, & clausulis prægnantibus, à solutione quarumcumque decimarum, prædialium, personalium, ac etiam Papalium, cum clausula generali derogatoria, non obstantibus constitutionibus, ac iuramento, confirmatione Apostolicâ roboratis, statutis, vel consuetudinibus. adducens Gutier. Cons. 5. n. 2.

25. Secundò Pius quartus confirmans, seu approbans, vel de nouo concedens, quatenus opus sit, prædictam Exemptionem à solutione decimarum, & quarumcumque impositionum; pro potiori cautelâ, Vniuersam Societatem Iesu. omniaque & singula illius domus Probationis, & Collegia vbilibet existentia præsentia, & futura, eorumque personas, fructus, redditus, ac Prouentus, etiam bonorum Ecclesiasticorum, sæcularium & Regularium quorumcunque illis pro tempore vnitorum, aliasque res & bona quæcunque exemit in quibuscunque decimis etiam Papalibus, Prædialibus, Personalibus, quartis, medietatibus, & aliis fructuum partibus, subsidiis etiam charitatiuis, &
26. aliis ordinariis oneribus, etiam pro expeditione contra infideles, defensione patriæ, & alias quomodolibet ad instantiam quoque Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum pro tempore impositis, quamuis in illorum impositione caueatur, quod nulla prorsus exemptio, cuicunque aduersus illas suffragetur; Cum clausulis, quod de obreptione, subreptione, aut nullitatis vitio, seu defectu intentionis, quouis prætextu, quæsito colore impugnari non possent, cum clausula sublatâ, & de iure quæsito non tollendo.

27 Tertiò felicis recordationis Gregorius XIII prædicta priuilegia confirmauit, & c. *Nuper.* De Decimis derogauit, cui vsque tunc derogatum non fuerat, prout requirebatur; attento quod in dicto Canone *Nuper.* extet Constitutio Conciliaris tenoris sequentis.

Nuper

Nuper Abbates Cisterciensis Ordinis, in generali Concilio Congregati, ad commonitionem nostram prouidè statuerant, ne de cætero fratres ipsius Ordinis emant Possessiones, de quibus Decimæ debeantur Ecclesiis; nisi fortè pro Monasterijs nouiter fundandis. Et si tales Possessiones eis fuerint piâ fidelium deuotione collatæ, aut emptæ, pro Monasterijs de nouo fundandis, committantur alijs excolendæ, à quibus, Ecclesiis Decimæ persoluantur. Ne occasione Priuilegiorum suorum, Ecclesiæ vlterius prægrauentur; decernimus, vt de alienis terris, & amodo acquirendis, etiamsi eas propriis manibus, aut sumptibus excolant, Decimas persoluant Ecclesiis, quibus ratione Prædiorum antea soluebantur, nisi cum ipsis Ecclesiis, aliter duxerint componendum. Et hoc ipsum ad alios Regulares, qui gaudent similibus Priuilegiis extendi volumus, & mandamus, vt Ecclesiarum Prælati promptiores, & efficaciores existant, ad exhibendum eis, de suis malefactoribus iustitiæ complementum, eorumque Priuilegia diligentiùs & perfectiùs studeant obseruare. Et hæc Concilium Lateranen. præsidente Innocentio tertio Pontifice Maximo. 28.

Ex qua occasione huius tam sancti Decreti, liceat aliquantum discurrere, & admirari. Boni Abbates ad publicam vtilitatem, vltro ad solam commonitionem, ipsi sibi statuunt, vt eorum Priuilegia nõ obseruentur in futurum, circa Exemptionem Decimarum, quia hoc erat Ecclesiis sæcularibus præiudiciosum, ideo ipsi sibi imperant, vt in posterum realiter soluantur Ecclesiis, quibus debentur. E contra Societas IESV, quod vidit, & legit, Abbates vltro remisisse, & ex suis Priuilegiis, tanquam vtilitati publicæ damnosum, extirpasse, & lege publicâ Ius Ecclesiarum assecurasse, hoc sibi ad priuatum commodum concedi petunt, & tam salutari Ordinationi Concilij vniuersalis, derogari supplicant. Et hæc dicta sint satis, ad modicum discursum, & ad magnam admirationem. 29.

Hoc itaque Decretum vsque tunc inuiolatum annis 360. permansit, vt colligitur ex Rota, Veneris 29. Maij 1638. coram Carillo. 30.

rillo. Primus fuit Euerardus Mercurianus Præpositus Generalis Societatis, immemor illius, *Nec damnosa fisco, nec Iuri contraria postulari oportere.* 25.q. 2. c.14. qui supplicationibus suis effecit, vt anno 1578. Gregorius XIII. huic Vniuersalis Concilij Decreto derogauerit. Vt videre est in illo Priuilegio incipiente. *Pastoralis Officij*: Gregor. XIII.

31. Quod tale Priuilegium, multos Iudices, & Peritissimos Iurisconsultos miratos fuisse testatur. Rodericus Quæst. Regular. to. 2. q. 44 fol mihi.102. ad literam E. adducens post se Henriquez lib. 7 de Iud. c. 27. n. 7. a. 5.

32. Credo miratos fuisse ex ea ratione, quia iuxta Decretum Concilij Chalcedonensis c. 1. *quod à SS. PP. in vnaquaque Synodo probatas Regulas, vel maxime censuit esse obseruandas.* 25. q. 1. c. 14.

33. Vnde Damasus Papa eorum obseruantissimus posteris bonam monitionem reliquit, ita dicens: *Violatores Canonum voluntarij, grauiter à Sanctis Patribus iudicantur, & à S. Spiritu (instinctu cuius ac dono dictali sunt) damnantur: quoniam blasphemare Spiritum S. non incongruè videntur, qui contra eosdem sacros Canones, non necessitate compulsi, sed libenter, vt præmissum est, aliquid aut poteruè agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Talis enim præsumptio manifestè vnum genus est blasphemantium Spiritum S. quia vt iam prælibatum est, contra eum agit, cuius nutu & gratiâ Sancti Canones editi sunt.* 25. q. 1. c. 5.

34. Venisset supplicans Pater Mercurianus ad illum Gregorium, aut Zachariam Pontifices, & suo sensu audisset, quod Primus Dominico Carthaginen. Episcopo. lib. 2. Indict. 10. Epist. 39. rescripsit. *Hoc postpositâ dubitatione teneat, sicut nostra defendimus, ita singulis quibusque Ecclesiis sua iura seruamus, nec cuilibet fauente gratiâ, vltra quàm meretur, impertior, nec vlli hoc, quod sui iuris est, ambitu stimulante, derogabo; sed fratres meos, per omnia honorare cupio, sicque studeo honore singulos subuehi; dummodo non sit, quod alteri*

alteri ab altero iure possit opponi 25. q. 2. c. 8. Secundus verò Bonifacio Moguntino Archiepiscopo. *Hoc nullâ ratione concedi patimur, quòd contra Ecclesiasticam Regulam, vel Instituta Patrum esse monstratur*, 7. q 1. c. Petisti. 35.

In eundem sensum Gelasius Papa Episcopis Dardaniæ. *Confidimus, quòd nullus iam veraciter Christianus ignoret, vniuscuiusque Synodi constitutum, quod vniuersalis Ecclesiæ probauit assensus, nullam magis exequi sedem præ cæteris oportere, quàm primam: quæ & vnamquamque synodum suâ authoritate confirmat, & continuatâ moderatione custodit*, 25. q. 1. c. 1. 36.

Et hoc Ecclesiasticæ moderationi est omnino conueniens, vt quæ ordinata fuerint, vel rationabiliter decisa, nullá in posterum debeant refragatione turbari. Gregorius Papa lib. 7. indict. 2. Epist. 60. 25. q. 2. c. 12. 37.

Quæ enim ad perpetuam vtilitatem generaliter instituta sunt, nullâ commutatione varientur, nec ad priuatum trahantur commodum, quæ ad Bonum commune sunt præfixa, sed manentibus terminis, quos constituerunt Patres, nemo iniuste vsurpet alienum, sed intra fines proprios, atque legitimos prout quis valuerit, in latitudine se exerceat charitatis. Leo Papa Anatolio Episcopo, ibid. 25. q. 2. c. 3. 38.

Dicent aliqui hæc Pontifices aliis imperasse, non verò seipsos obligasse, quibus respondet Vrbanus Papa. *Sunt quidam dicentes, Romano Pontifici semper licuisse nouas condere leges, quod & nos non solùm non negamus, sed etiam valde affirmamus. Sciendum vero summopere est, quia inde nouas leges condere potest, vnde Euangelistæ aliquid, & Prophetæ nequaquam dixerunt, vbi verò aperte Dominus, vel eius Apostoli, & eos sequentes sancti Patres, sententialiter aliquid definierint, ibi non nouam legem, Romanus Pontifex dare, sed potiùs quod prædicatum est, vsque ad animam, & sanguinem confirmare debet*, 25. q. 1. c 6. 39.

Hæc aliquis subtilis Theologus in articulis fidei procedere 40.

 for-

fortassis contendet, cui Zozimus Papa soluit difficultatem, ad Episcopos Narbonensis Prouinciæ ita scribens. *Contra statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec huius quidem Sedis potest authoritas: Apud nos enim inconuulsis radicibus viuit antiquitas, cui Decreta Patrum sanxere reuerentiam*, 25. q. 1. c. 7.

41. Cuius Leo Papa dat optimam rationem. *Ideo permittente Domino Pastores sumus effecti, vt quod Patres nostri, siue in sanctis Canonibus, siue in Mundanis affixere legibus, excedere minimè debeamus. Contra eorum quippe saluberrima agimus instituta, si quod ipsi Diuino statuerunt Consulto, intactum non conseruamus*, 25. q. 1. c. 16.

42. *Nam nimis asperum est, & præcipuè bonis Sacerdotum moribus inimicum, niti quempiam quacunque rationis excusatione, & quæ bene sunt ordinata rescindere, & exemplo suo docere, cæteros sua quandoque post se constituta dissoluere.* Gregorius Bonifacio 1. Defensori lib. 7. Epist. 17. 25. q. 2. c. 7.

43. Ex quibus patet, quòd contra statuta sanctorum Canonum, quibus status Ecclesiarum, vel confundantur, vel perturbentur, Priuilegia ab Apostolico concedi non debent. Hanc sibi facit consequentiam Annotatio 25. q. 1.

44. Quæ rationis & æquitatis Sanctorum Pontificum fundamenta, non ideo adduco, quòd negare intendam supremam in terra potestatem, rationabili de causa, vrgente necessitate, aut stimulante publicâ vtilitate, aliqua non posse immutare, hoc enim esset contra Religionem Polonam, quæ Sanctorum Pontificum rationabilibus Rescriptis, & reuerẽtiam, & obedientiam semper protestatur: hoc tamen sæpius admiratur, ad vnam alicuius supplicationem, Priuilegia Statum Ecclesiasticum perturbantia, cum tanta facilitate concedi, & Decretis Conciliaribus, cum præiudicio ipsius, libenter derogari, contra Canones su-
45. pracitatos. Cum tamen non ita facilè, sed cum magna deliberatione, etiam in rebus multò minoris momenti; id fieri conueniat.

ueniat. Vt Gregorius. Aregio Episcopo Francorum, Dalmaticarum Vsum pro se, & suo Archidiacono poscenti, ita rescripsit. *Dignum erat, & Res desiderata poscebat, vt nos in multis implicitos Ecclesiasticæ rationis consideratio nouum hoc, inconsultè, & subitò, non permitteret indulgere, idcirco postulatæ rei effectus prolongatus est.* Dist. 23. c. Communis filius.

Apostolicæ enim Sedis sententia, tantâ semper Consilij modera- 46.
tione concipi debet, tantâ patientiæ maturitate decoqui, tantáque deliberationis grauitate proferri, vt retractatione non egeat, nisi fortè sic prolata sit, vt retractari possit. Nicolaus Papa ad Ludouicũ Regem Galliæ, 35. q. 9. c. Apostolicæ. Cuius Retractationis, aut moderationis sufficientissimam dat rationem Gregorius XIII.
ita de Pio Quinto Antecessore suo testatus. *Demum animaduer-* 47.
so, quòd ea omnia, multis dubitationibus inuoluta, magnisque difficultatibus obstructa, multas, magnasque dissensiones, altercationes, & lites, inter Prædictos Locorum Ordinarios, & Fratrum ipsorum Ordines, non sine graui Diuini cultus, & animarum detrimento, ac Populorum scandalo concitauerant; contra, ac ipse sperabat, & præter suam exspectationem: vt qui interdum conquereretur, multa aliter, alioque sensu à se prolata fuisse, quàm literis expressa essent.
Cupiens his mederi incommodis, primùm illa omnia, quæ Regulari- 48.
bus aliorum Ordinum, quàm Mendicantium, communicauerat, & secundùm præmissa concesserat, motu proprio restrinxerit. Deinde plenius prouidere volens prioribus literis, à se, quoad ipsos Mendicantes, magnà in parte moderatis, omnes & quascunque alias literas, quæ de aliis Ordinibus, & Congregationibus, extra Mendicantium Ordines, de Obseruantia nuncupatos, emanauerant, omnino aboleuerit; causas omnes, iam de his, etiam in Romana Curia pendentes, ad se auocando, lites extinguendo, ac formatos super illis processus, latasque sententias annullando, quemadmodum aliјs suis literis in Regestro proxime compertis, nunquam tamen publicatis, pleniùs continetur. Gregorius XIII. in Bullario. Bulla.

§. 4. versic Demum. par. 2 Bullarij. fol. mihi 280. in nouis. habetur etiam in Constit. Prouin. lib. 5. fol. mihi 405. vers. 29. verbo, Demum animaduerso.

49. Hoc testimonio, quod in literis S. sui Antecessoris, multa contra mentem ipsius, & aliter, quàm ipse ordinauerat, in scriptis edita sunt, sufficienter nobis videtur optimus Pontifex, hoc ipso, & suum Priuilegium, Patribus concessum, iustificasse, aut potiùs excusasse.

50. Nec mirum, de ijs, quæ præter suam intentionem acciderant, dissensionum & scandali materiam prębuerant, Pium Quintum conquestum esse: Cum in Rescriptis Apostolicis nihil debeat vitij reperiri, nec aliquid reprehensibile. Vt optime gl. V. Decoquitur, 35. q. 9. c. Apostolicæ Posse enim iniusta reprehendi, visus est innuere Innocentius Papa III. scribens Archiepiscopo Mediolanensi. *Cum si literarum nostrarum seriem attendisses, nihil inuenisses in eis, quod debuisset tuum animum offendisse*, c. Cum adeo, de Rescriptis, & gl. ibidem. verbo moderemur.

51. Sed hæc faciant alij, nos reuerentiali cultu sacram Sedem venerando, admittimus responsionem Annotationis supracitatæ 25. q. 1. authoritatem Pontificiam hoc modo defendentis. *In præmissis ergo Canonibus, aliis imponitur necessitas obsequendi, Summis verò Pontificibus ostenditur inesse authoritas obseruandi; vt à se tradita obseruando, aliis non contemnenda demonstrent, exemplo Christi, qui Sacramenta, quæ Ecclesiæ seruanda mandauit, primo in seipso suscepit, vt ea in seipso sanctificaret. Oportet ergo primam Sedem, vt diximus, obseruare ea, quæ decernenda mandauit, non necessitate obsequendi, sed authoritate impertiendi, &c.* Et ita conclu-

52. dit. *Valet ergo, vt ex præmissis colligitur, S. Romana Ecclesia suis Priuilegiis quoslibet munire, & extra generalia Decreta quædam speciali Beneficio indulgere: consideratâ tamen rationis æquitate; vt quæ Mater est Iustitiæ, in nullo ab ea dissentire inueniatur, vt Priui-*

legia,

legia, videlicet quæ ob Religionis, vel Necessitatis, vel exhibiti obsequij gratiam, conceduntur, neminem, releuando, ita Diuitem faciant, vt multorum detrimenta non circumspiciendo, in paupertatis miseriam nonnullos dejiciant. 25. q. 1. vt sup.

Et tales sunt apud nos Exemptiones Patrum Societatis à solutione Decimarum, quibus Societas locupletari non debet, cum iniuria, & iactura Cleri sæcularis. iuxta Reg. Iuris 48. in 6. Et hæc hactenus in genere. 53.

Sequuntur particularia quinque fundamenta, quibus de Iure euidenter ostenditur, non obstare PP. Soc. Exemptiones, quominus soluant Decimas Ecclesiis debitas in Regno Poloniæ.

MAnifestum est multorum Bonorum, & plurimorum prędiorum Patres Societatis, respectu singulorum Collegiorum in Prouinciis Poloniæ Dominos effectos esse. Quæritur an dicti Patres, successores in talia Bona, ab oneribus eorum, à solutione videlicet Decimarum per Priuilegium sint exempti. Et negatiuè respondendum censeo, & affirmo, & infra deducendis. 54.

I.

Primum Fundamentum est, Authoritas Rotæ in vna Valentina Decimarum, die Mercurij 1598. coram Seraphino S. Rotæ Romanæ Decano, postea Patriarcha Alexandrino, & S. Rom. Ecclesiæ Cardinali, cuius status est talis. Patres Soc. IESV acquisiuerant Bona quædam, in quibus Archiepiscopus & Capitulum Ecclesiæ Valentinæ possidebant Decimas, iure speciali, ex Priuilegio Pontificio originem habente. Vnde R.R. Patres prætendebant eorum Bona, & loca, esse à solutione Decimarum exempta, vigore Priuilegiorum, eis à diuer- 55.

sis

ſis Pontificibus Romanis conceſſorum. Itaque lite coram me introductâ : fuit dubitatum, An Priuilegia Patrum Ieſuitarum, releuent in Caſu, de quo agitur.

56. Et causâ maturè diſcuſsâ, fuit per Dominos vnanimi ſententiâ concluſum, non releuare, hocque potiſſimum ex eo fundamento, quòd omnes Exemptiones, vigore Priuilegiorum Summorum Pontificum conceſſæ, in materia Decimarum, intelligi debent de Exemptione ſolutionis earum Decimarum, quæ Parochis, vel aliis Perſonis, aut Collegiis, ex Iuris Communis diſpoſitione debentur, non autem earum Decimarum, quæ Iure ſpeciali, ex aliqua particulari conceſſione, aut Priuilegio. Rota apud Seraph. Deciſ. 1293. per totam.

57. Idem ſequitur de verbo ad verbũ. Steph. Gratian. Deciſ. 100. n. 8 in additione, & dat eandem rationem, quia Derogationes generales, non trahuntur ad ignorata, cum etiam præſumendum ſit, Papam ignoraſſe Ius ſpecialiter alicui competens, quicquid aliud ſit in Iure Communi, cuius præſumitur ſcientia, & poſt ſe adducit ſuperiorem Rotæ Deciſ. Card. Seraphin. Card. Pamphilij; 9. Iunij 1597. Et latè declarat Menochius. Conſ. 36. n. 59. vſque ad 64. Vbi etiam, quòd non obſtabunt clauſulæ, ex certa ſcientia, motu proprio, de plenitudine poteſtatis, & aliis ſimilibus, de quibus etiam latè Aimon Conſ. 242. colum. 8. & 9.

58. In eundem ſenſum, & iiſdem verbis, tenet, & affirmat, & eandem dat rationem Mareſcott. variar. Reſolut. l. 2. c. 40. n. 35. Theſaur. Leonis, part. 2. c. 12. de Decimis, n. 71. Flau. Cherub. in Compend. Bull. tom. 2. ſub Bulla 51. incipiente, *Paſtoralis officij*. Gregorij XIII. Filluc. Soc. IESV, tract. 27. part. 2. de Decimis, c. 8. n. 179.

59. Cum ergo in Polonia, Clerici Beneficiati non habeant Decimas, prout de Iure communi ſibi pertinentes, ſed Iure Speciali, Donationis, Dotationis, aut Fundationis, ſeu Erectio-

nis

nis suarum Ecclesiarum, aut Beneficiorum, quas nisi hoc iure, vel alio speciali habuerint, de Iure Communi non possunt eas prætendere. Hoc ipsum sufficere posset ad destructionem Priuilegij Societatis in Polonia, ex Authoritatibus supra allegatis.

Sed quia Moderni temporis Rota, Re postea, vt illa dixit, 60.
melius consideratâ, resoluit contrarium in Cordubens. Decimarum, Veneris 30. Ianuarij 1637. coram Coccino. Et in eadem causa, Veneris 29. Maij 1638. coram Carrillo. Quæ ambæ Decisiones dant rationem, quia cum simus in Decimis antiquis, non est facienda mentio in Priuilegio Exemptionis, ex eo, quòd Papa sciebat, vel cogitabat has Decimas ab aliquo percipi, & sic quòd præiudicabat iis, quibus de Iure communi, vel aliàs debebantur.

Et ita video in hac particula *Aut alias* fundare suam inten- 61.
tionem, quod ita asserit Carillus: *Et ideo cum illa verba, Aut alias posita sunt post mentionem Iuris communis, verificari non possunt, in alio, quam in Iure Speciali vt in Decis. supra citata.*

Quo minimè in nostro casu contentus, Recurro ad teno- 62.
rem Priuilegij, & ita scriptum esse inuenio. *Aliasque res, & Bona quæcunque, à quibusuis Decimis, etiam Papalibus, prædialibus, Personalibus, quartis, Medietatibus, & alijs fructuum partibus, subsidiis etiam Charitatiuis, & alijs Ordinaris Oneribus, etiam pro expeditione contra infideles, defensione Patriæ, Ac alias quomodolibet, etiam ad Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum instantiam pro tempore impositis.* Miror 63.
quomodo hanc particulam *ac alias* trahant ad Decimas in quinto versu ab illis positam, ob interpositionem viginti circiter verborum, quorum ferè vnumquodque diuersam Rem, & Materiam significat, ita vt si aliquid operaretur, ad proximiorem verborum sensum, quibus apposita est, referri, & alligari deberet, non ad illa vlteriora quibus adhærere non potest, nisi illa, quæ interposita sunt, remoueantur, iuxta Rot.

Decis. 62. part. 6. Recent. coram Merlin. n. 9. & 10. Et licèt aliquomodo reduci videatur, nihil tamen operatur, cum non possit importare maiora Expressis, iuxta Theod. Rub. singul. part. 4. circa Claus. ex Rota Romana, quòd habetur expressè, apud Rotam, coram Aldobrandino, Decis. 217. num. 2. & 7. part. 1. Diuers.

64. Et inde sequeretur illud inconueniens, & contra Regulam obseruatam, Priuilegia odiosa posse ampliari, & interpretari vltra propriam verborum significationem. Cuius qualitatis Exemptiones à solutione Decimarum esse: probat Suarez, &
65. dat talem rationem. Nam licet ex parte eorum quibus datur videatur Religioni facere, tamen simpliciter derogat Iuri Communi, & secum affert præiudicium tertij, scilicet Ecclesiarum, & Clericorum, qui illis Decimis priuantur, ideoque simpliciter odiosum esse. Vt notarunt Oldran. Cons. 268. & Gutier Cons. 5 n. 5. Barbosa Iur. Eccles. lib. 3. de Decimis, c. 26. n. 14. Monet. c. 4. n. 67. nouissime Roderic. in Compen. quæst. Regul. Resolut. 50. n. 6. iuxta vulgarem Regulam, *Odia restringi*, &c. ita vt quam minimum fieri possit, & Iuri communi deroget, & Iuri alterius noceat: Vt in simili respondet Pontifex in c. Cum Capella, de Priuileg. ita enim Princeps solet Priuilegium concedere, vt quoad fieri possit, sine cuiusquam præiudicio obseruetur: Vt dixit Iurisconsul. in l. Prætor. ait, §. si quis, 1. & 2. Ne quid in loco pub. Gratian. Discept. forens. c. 167. n. 50. c. 640. n. 14. c. 673. n. 1. c. 730. n. 31. & 32.

66. Semper tamen ita est restrictio facienda, vt verba Priuilegij in sua proprietate saluentur, & secundum illam significationem Priuilegium seruetur, & ad effectum perducatur: iuxta doctrinam Decij, Cons. 113. n. vltimo: Et Bald. Cons. 271. in 2. volumine, quia voluntas Superioris ex verbis propriè intellectis colligi debet: de qua re latiùs in materia de legibus. Verba sunt Suarez, de Religione, lib. 1. de Diu. cult. & de Decimis,

c. 18.

c. 18. n. 6. quæ proprietas ſpecialitatis, ex illa particula *Ac alias* colligi non poteſt, cum non ſignificet maiora expreſſis, vt ſupra n. 63. Cum clauſula in fine poſita, debeat referri ad præcedentia, & non ad extranea, de quibus non eſt facta mentio. Rota Deciſ. 27. n. 5 coram Cantuccio, part. 2. Diuerſor. & optimè ad noſtrum caſum Rota, deciſ. 23. n. 16. vſque ad 18. parte 5. diuerſ.

Vnde ex hoc tam paruo fundamento, per interpretationem deuenire ad Decimas, ſpeciali titulo poſſeſſas, non abs re vetuſtior Rota conſenſum non præbuit, & noſtro rudi intellectui, viſa eſt melioribus nixa fundamentis, confirmata authoritate ipſius Suarez, qui ita dicit. Ex ratione data, conſtant aliæ partes aſſertionis, ſcilicet hoc Priuilegium non concedi per modum Donationis, ſeu Ceſſionis ex rebus propriis, vel pertinentibus, ad proprium & ſpeciale ius Pontificis, &c. Datur ergo per modum diſpenſationis in Lege Communi, vt probatum eſt. De Religione, vt ſupra c. 18. n. 12. 67.

Sed dato non conceſſo, quod clauſula, *Ac alias*, ad Decimas, titulo ſpeciali debitas, referri poſſit, iuxta Deciſiones ſupra allegatas: Hoc tamen ad Decimas Poloniæ, vbi ſunt ſpecialiſſimæ, nullo modo poteſt extendi, ex ea ratione. Quia decimæ in priuilegiis Pontificum contentæ, neceſſariò debent de illis intelligi, quæ ab eiſdem Pontificibus habent aliquam dependentiam, quod clarè docet Rodericus, quæſt. Regular. tom 2. q. 44. a 4. Vbi ex profeſſo materiam Priuilegiorum, & Exemptionum à Decimis tractans, ita dicit. Neque obſtat, quod hæc redundant in præiudicium Ordinariorum, nam vtens iure ſuo, non facit eis iniuriam, Perſonas aliquas & eius Poſſeſſiones Priuilegio Exemptionis illuſtrando. Reges enim iure ſuo vtentes, faciunt Nobiles, & à Tributis exemptos, licet ex conſequenti grauentur aliqui. Et ſic Pontifex circa Decimas prædiales, *antequam Parocho aut alteri ſit Ius quæſitum, & Dominium;* 68.

nium; poteſt ex cauſa diſponere, eo quòd Parochis, & Epiſcopis, ſub eo modo, & conditione, conceſſit ius Decimarum, quamdiu ipſe non reuocaret, fol. mihi 102. ad lit. C.

69. Vnde cum tali modo in Polonia non poſſideantur, & nullâ ratione, aut interpretatione, quòd ſint ex conceſſione Pontificis, de ipſis hoc poſſit verificari, cum illas Religioni, Pietati, & liberalitati Regum, & Principum ſuorum, Clerus Poloniæ debeat. A quibus niſi Fundationis, Dotationis, aut Donationis Titulum habuerint, non poſſunt eas Beneficiati aliter prætendere: Et ita apud nos aliqua Actio in vim Iuris Communis, aut alicuius Decretalis Pontificiæ, contra Laïcos nunquam vindicata. Quod non ideo adduco, vt hoc approbem, quis enim ignorat, de Iure communi, & liberalitate Pontificiâ, quam eſſemus feliciores, ſi omnes Beneficio communi gauderemus; ſed ſed cum tam rariſimus decimantes, quam illi Nantes in vaſto gurgite, non mirum ſi Status noſter Eccleſiaſticus, circa Ius quæſitum, in iſta paucitate conſeruandum, adeo ſit ſollicitus. Ac proinde hoc ſpecialiſſimo Titulo manifeſtato, Decimas noſtras, contra Clauſulam *Ac alias* excipimus, & non temerè dicimus, ſub illa ſpecialitate Coccini & Carilli nullo modo poſſe comprehendi. Quæ ſi alicui leuiuſcula videantur, ſufficit quòd ad euitandum damnum, & præiudicium quælibet interpretatio & occaſio, etiam leuiſſima admittatur. Rota Deciſ 27. n. 4. coram Cantuccio, parte 2. diuerſ. vbi plures allegantur authoritates.

II.

70. *Secundum Fundamentum eſt.* Quia Priuilegium conceſſum Religioſis, de non ſoluendis Decimis, non extenditur ad eas, in quarum poſſeſſione is eſt, cui de iure competunt Decimæ. Gauanta. V. Decimæ. n. 8. citans. Monet. de Decimis. c. 5. q. 2. concl. 3. Quod Rodericus ſupra allegatus. n. 68. ijs verbis confirmat: Et ſic ſummus Pontifex circa Decimas prædiales, *an-*

tequam

tequam Parocho aut alteri sit ius quæsitum, & Dominium: Potest ex causa disponere, &c. Quia nemo est priuandus re suâ, vel sibi debitâ, etiam à Papa antequam audiatur, vel saltem citetur. Nauarr. Consil. lib.2.cons.1. n.6.c. Inter quatuor. De Maior. & obed. c. Nos quenquam.2.q.1.c. Conquerente. De Restit. Spoliatorum. Priuilegium autem priuaret quemlibet nescium, & innoxium, contra omnem æquitatem.

Quod licet ad nostram defensionem sufficere posset. Rota 71.
tamen apud Carillum. in d. Corduben, facit nobis non modicam difficultatem, dicens, quòd quamuis in Priuilegio non fuerit facta mentio, quòd Decimæ de Iure speciali poterant spectare ad aliquem, siue ex Priuilegio, Donatione, vel præsumptione, censeatur nihilominus derogatũ, cum simus in materia de sui Natura præiudiciali: idque vt ibidem paulo supra, propter verba vniuersalia, quæ etiam extendit in præiudicium tertij. adducens. c. Quamuis de Rescriptis. quod hic ponendum duxi, vt à Legentibus animaduertatur, quàm magnum, ex nullo fundamento, nobis præiudicium generetur, & est tale. *Quamuis is, cuius gratia (per quam mandabatur in certa Ecclesia prouideri sibi de Beneficio proximè vacaturo) per nos fuerat reuocata, restituatur à nobis denuo ad eandem, non tamen ei, cui post post reuocationem, & ante restitutionem prædictas, similis in eadem Ecclesia gratia facta fuit, (nisi de hoc expresse dixerimus) anteferri debebit, cum talis restitutio, vbi aliud non exprimitur, intelligatur fieri sine Iuris præiudicio alieni.*

Quod licet sit Rescriptum in valde modico casu, multùm tamen 72.
militat à fortiori argumento pro nobis. Vbi Bonifacius 8. dicit; *Nisi de hoc expresse dixerimus.* & iterum: *Vbi aliud non exprimitur, intelligatur fieri sine Iuris præiudicio alieni.* Quomodo Ergo Rota, cum præiudicio aliorum, vult in Priuilegio Decimas de Iure speciali contineri, quod ibi expressum non est? Cuius allegatio capituli potius esse videtur desumpta ex Reper-

torio erroneo, quàm ratio ex ipso Canone, quia aliàs sequeretur, sensum illius non esse bene intellectum, quod absit, vt dicamus.

73. In eundem sensum rescripsit Alexander 3. suo delegato. *Hoc tuam volumus discretionem tenere, quòd licet quæstionem, quæ de Præsentatione vertitur appellatione remotâ committamus alicui terminandam, non tamen est nostræ intentionis Diæcesano Episcopo, Archidiacono, vel Presbytero præiudicium generare*, c. super eo. de Offic. & Potest. Iudicis delegati.

74. Et in puncto circa Decimas, egregium lego Decretum, quod Gregorius Nonus fecit Maioris Ecclesiæ, & Christianitatis Decano, & Archidiacono Linconien his verbis. *Dudum inter Priorem & Conuentum de Butele ex parte vna, & Priorissam & Moniales de Campesse ex alia, super Decimis lite motâ: De Consilio Fratrum nostrorum decernimus Juri prædictorum, Prioris, & Conuentus, super Decimis Noualium, in quarum erant Possessione tempore illo, quo indulgentiæ Apostolicæ impetratæ fuerunt, à parte altera, de Decimis Noualium non soluendis, non debere per eas, (non facientes de hoc aliquam mentionem) Præiudicium generari.* de Priuil. c. Dudum.

75. His lex secularis concordat, quòd Principum concessiones, intelligantur sine alterius damno & iniuria, l. 2. § Merito. & §. si quis à Principe. ff. Ne quid in loco publ.

76. Et quod non possit Princeps, etiam ex suæ Plenitudine Potestatis, tollere Ius alterius, multorum authoritate demonstratur. Apud Menoch. de Arbitr. Iud. lib. 1. q. 48. n. 1. & 7. ita enim affirmant Bal. Alex. & Ias. in l. Testamentum, C. de Testam. Ias. in l. Barbarius, n. 35. ff. de offic. Prætoris. latissimè Crau. consil. 241. n. 10. qui infinitos huius sententiæ Doctores retulit, reiectâ opinione contrariâ.

77. Neque illæ Clausulæ Generales, & valde, vt vocant, prægnantes, aliquid valent, in præiudicium tertij. Vt multis probat

bat authoritatibus Menoch. de Arbitr. Iud. lib. 1. q. 9. n. 11. Hæ enim etiamsi sint amplissimæ, nullum effectum tribuunt, & sunt superfluæ, quatenus concernunt præiudicium tertij; quasi non sufficiat, quod adsit voluntas Principis, nisi etiam assistat Ius, quod debet concurrere cum voluntate, ad quemcunque Actum perficiendum. Gratian. Discept. Foren. c. 673. n. 3. Couarr. var. Resol. lib. 3. c. 6. n. 9. cum aliis per Lupum. d. §. 5. n. 31.

Latè, de hac materia Sanctarellus. Soc. Iesv. amplians, quòd stante dubio, an per legem latam, alteri damnum, & præiudicium inferatur, interpretatio sit facienda, vt non censeatur esse lata lex in tertij Pręiudicium. Tyraquell in l. si vnquam. V. Donatione largitus. n. 288. C. de Reuocanda Donat. & potiùs in Principe pręsumenda est obliuio, quàm quòd alteri velit auferre Ius quæsitũ; vt notat Rota. Decis. 33. n. 5. & vlt. de Pręben. & Decis. 3. n. 8. de Pręben. in antiquioribus. Et ad euitandum pręiudicium tertij, Verba sunt improprianda, & potiùs est pręsumendum, quòd subreptitiè Rescriptum fuerit obtentum, quàm quòd velit Princeps Ius alteri quæsitum auferre. Sanctarell. Soc. Iesv. apud quem multas allegationes, & authoritates, vide. 78.

In eandem sententiam loquitur Menoch. lib. 2. Præsumpt. 9. per totam. Vbi dicit istam opinionem esse communissimam, & vel maximè procedit in eo Iure tertij, quod descendit à Iure Diuino, vel à Naturali, quales sunt nostræ Decimæ, quæ descendunt ab vtroque, & eo solo respectu, à pietate fidelium Ecclesiis concessæ. 79.

Enixa verò voluntas Papæ, de qua Rota in d. Corduben. dixit constare, nobis non verificatur, quæ conjicitur, quando ex certa scientia, vel motu proprio concessit, atque rescripsit. Menoch. lib. 2. Præsumpt. 8. n. 25. allegans ibid. magnam congeriem authoritatum: quæ duæ clausulæ in Derogatione cap. 80.

Nuper.

Nuper. Gregorij XIII. non reperiuntur. Vt videre est in eius Bulla, incipiente, *Pastoralis officij*, neque possunt colligi, quia euidenter patet contrarium, dicitur enim ibi. *Exponi siquidem nobis nuper fecit dilectus filius Euerardus Mercurianus, &c.* quæ relatio Patris Præpositi Generalis, non est certa scientia Papæ, & etiamsi esset, non traheretur ad extranea, & separata. Theod. Rub. sing. part. 4. de Claus. fol. 368. Neque potest dici fieri motu proprio, quod fit, ad preces alicuius. Vt ibid. habetur, *supplicationibus ipsius præpositi inclinati, volumus, &c.* quæ instantia, & postulatio, non operatur præiudicium tertij, imò tunc præsumptio iustæ causæ, quæ in Principe esse solet, cessat. Menoch. præsumpt. 10. lib. 2. n. 32. dicens ita respondisse Roman. in specie. cons. 436. n. 19 Socyn. sen. cons. 263. col. penult. vers. Et si dicatur, lib. 2. & in cons. 62. col. vlt. lib. tertio. Vbi dat rationem Menochius, quia per importunitatem potius petentium, & instanster requirentium, videtur Princeps facere, quàm quòd ita agendum esse sentiat, iuxta traditionem Bart. ex illo textu in l. 1. C. de petit. Bon.
81. subl. libro decimo.

Quodsi aliqui authores in contrarium adducantur, intelligendi sunt de modico, non verò de magno & perpetuo præiudicio, iuxta Menoch. lib. 2. præsumpt. 9. per totam, vbi conciliat inter se Doctores, & adducit Fel. in cap. Nonnulli, n. 13. versic. secundus casus est, de Rescriptis, qui pariter intellexit prædicta, quando agitur de modico præiudicio. Ideo nostræ Decimæ erunt extra istum casum, cum non solutio earundem, sit cum Enormi Ecclesiarum læsione, iuxta attestationem ipsius Pontificis, infra n. 174.

82. III.

Tertium fundamentum ex priori emanat, videlicet Priuilegium Exemptionis Decimarum amitti, ob enormem læsionem Ecclesiæ & Personarum, ad quas, sublato Priuilegio, Decimæ perti-

pertinent. Et quidem si clara læsio sit, eo ipso Priuilegiatus amittit Priuilegium in conscientia. Filluc. Soc. IESV, tract. 27. part. 2. de Decimis. Et videtur mihi innixus authoritati Suarez de Religione, lib. 1. de Diuin. cult. necess. & decimis, c. 20. vbi eadem verba reperio, desumpta ex cap. suggestum, de Decimis, vbi DD. omnes, & Alens. Sotus, Rebuff. Couar. & alij.

Ex ea ratione, quam assignat ibidem Suarez, in hæc verba: 83.
Et ratio est clara, quia non est intentio concedentis, ita grauare Ecclesiam, vt sæpe dicitur in eodem titulo. de Decimis; aliàs concessio esset iniusta. Interrogari verò solet, an in eo casu amittatur Priuilegium ipso iure, an necessaria sit declaratio, vel reuocatio superioris. De quo puncto videri potest Panormitanus. in d. c. suggestum, & in c. Cum ad hoc. de Cler. non residen. n 8. & in c. Quid per nouale. circa finem. de verbo. signif. & ibid. Ioan Andreas. & Felin. in c. Cum recessissent. de Constitut.

Breuiter tamen videtur dicendum (vt asserit idem Suarez) 84.
si Priuilegiato clarè, & euidenter constet. de enormi læsione, eo ipso amittere Priuilegium in Conscientia, & Iustitia. in gl. in c. Rescripta. 25. q. 2. v. Quod non lædat. Panorm. & alij. *Et patet, quia iam illi constat de mente concedentis, & quia Priuilegium semper habet intrinsecè inclusam illam Conditionem, & ideo si à Principio eam inuenisset, fuisset nullum. Ergo quam primum impleta fuerit, cessat effectus Priuilegij. Denique illa conditio resoluitur quasi in limitationem temporis, datur enim Priuilegium, donec enormiter lædat, Ergo dato termino, cessat. Ergo non potest illo Priuilegiatus in Conscientia vti. Nihilominus tamen, in eo casu, non poterit Ecclesia exterius cogere Religionem ad Decimas soluendas propriâ authoritate, sed per superiorem legitimum; quia nullo Iure hoc ei conceditur; tunc autem satis est, vt causa decidatur per quemlibet Iudicem competentem.* Et hæc omnia elegantissime Suarez loco citato, Summus in Religione Patrum Iurista, & Theologus, cuius sententiam, & allegationes, de verbo ad verbum descripsi. 85.

non enim ratio, ad nostram defensionem, à quoquam, meliori-
86. bus fundamentis, explicari poterat. Vtinam cum Fillucio, moderni temporis, & Controuersiæ, eum Iudicem haberemus, aut saltem illo tempore fuisset Consiliarius P. Mercuriano, fructus alienæ Messis à Gregorio XIII. postulanti; dixisset enim proculdubiò, quod nobis scriptum reliquit. *Cauendum est Pater, ne tale Priuilegium cedat in aliorum scandalum, vel rationabilem querimoniam.* lib. supracitato. eod. titulo. c. 13. n. 13. ad finem. iuxta. cap. Suggestum. De Decimis.

87. Sed huius ætatis homines, non habent eam conscientiam; vnde dispensati, fortassis dicunt. Papa dispensauit, ipse sibi viderit, ego immunis sum: quod notauit Sanctarellus Soc. Iesv, Variar. Resolut. quæst. 1. n. 9. vlterius edisserens his verbis: *Hic cauillus securos multos reddit, tutum verò neminem, quia Papa non est Dominus, sed Dispensator, ideo qui iniquam dispensationem petit, iniquitatis causa est, & qui eâ vtitur, eadem semper irretitur iniquitate.* Et adducit Sotum lib. 3. q. 6. a. 3. vers. Itaque & Papa. Vbi ait, Papam sine legitima causa dispensantem grauiter delinquere, & eius delictum non liberare ambientem, obtinentem, & retinentem à culpa. Quem vide fusius cum plurimis authoritatibus. quæst. 1. supracitata.

88. Et hæc ad faciendum scrupulum Patribus, ne vtantur Priuilegio cum detrimento, & læsione Ecclesiæ, quoniam eo ipso amittitur, dicta sufficiant.

IV.

89. *Quartum Fundamentum est.* Ex Constitutionibus Synodalibus, quarum Decreta & rationes in materia Decimarum videamus, sub titulo.

De Priuilegiis & Exceßibus Priuilegiatorum.

I.

STatuimus, ne Religiosi cuiuscunque Ordinis, vel Religionis existant Priuilegiati, &c. Si quas etiam Ecclesias Parochiales, intra quarum limites Monasteria habuerint, terras, agros, prata, aut alia Bona, de quibus iure Decimam soluere tenentur. in Decimatione defraudauerint, hos, & omnes ipsis ad hoc opem, vel operam in Præmißis dantes, & ipsorum seruitiis intendentes, decernimus, ipso facto sententiam Excommunicationis incurrisse. Const. Synod. lib. 4. fol. mihi 314.

II.

Quàm turpe sit, & per omnia iniquum, quosdam tolerare Clericos, qui per rerum alienarum immoderatam Cupiditatem, lucris flagitiosis adeo intendunt, vt etiam quod in se ab aliis committi execrantur, in alios ipsi exerceant, prout in plerisque negotiationibus, tum verò in Decimis faciunt. Quippe dum suas Decimas à sæcularibus vendi nolint, aliorum ipsi Decimas rapere, temerè non verentur. Quod non modo in Clericis (quos sanctiores Laicis esse conuenit) Verùm & in Laicis detestandum crimen est. Proinde vt hic mali fomes de Clero tollatur, sacra statuit Synodus, vt quicunque Clericus Decimam alterius cuiuscunque rapuerit, eam, cum pœna triplici, iustæ æstimationis, eius Decimæ, quam rapuit, reddere cogatur. Cuius pœnæ, dimidium ipso facto Ecclesiæ Diœcesanæ luat, fabricæ applicandum, dimidium verò damnum passo exoluat. lib. 4. fol. 334. 90.

III.

Decimæ ex Bonis spiritualium quorumcunque, liberè, sine vllo impedimento tam ipsorum, quàm suorum Præfectorum, per eos, ad quos pertinent, percipiantur, ne Laici eorum exemplo scandalisentur. lib. 5. c. 20. fol. 361. 91.

IV.

92. *Conquerentibus nonnullis Presbyteris, Parochis, alijsque Clericis, &c. quòd eis denegentur Missalia, & aliæ obuentiones, antea eorum Ecclesiis solui consuetæ, non sine graui iniuria eorum, & scandalo sæcularium hominum. Decreuit itaque sacra Synodus, innitendo Statutis Prioribus, ne deinceps quisquam Dominorum Episcoporum, aut quæuis Ecclesiastica Persona, Sæcularis, vel Regularis, aliquem Parochum, aut alium quempiam Clericum, in Prouentibus, Decimis, Missalibus, Maldratis, & alijs quibuscunque Juribus & obuentionibus, eorum Ecclesiis solui consuetis impedire, aut quoquo modo solutionem illorum denegare præsumat; Quin imo, factores, subditosque suos, ad solutionem eorum cogat, & compellat.* lib. 3. Petricouien. fol. 193.

93. Horum Statutorum, videnda est Confirmatio Gregorij Papæ XIII. Cuius generali Priuilegio, contra specialia nostra Iura, P. P. Soc. se tueri intendunt. *Qui ea in virtute S. obedientiæ, ab omnibus Prouincialibus, tam Sæcularibus quam Regularibus, obseruari mandauit. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac parere recusantes, per pœnas, sententias, & Censuras Ecclesiasticas, &c. Aliaque opportuna Iuris & Facti Remedia, &c. quacunque appellatione remotâ, &c. inuocato etiam, si opus esset, auxilio brachij sæ-*

94. *cularis, compellendi Executoribus Episcopis fecit Potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, Priuilegijs quoque Indultis, & literis Apostolicis, in Contrarium forsan quomodolibet concessis, & confirmatis. Quibus omnibus, eorum tenores, ac si de Verbo ad Verbum insererentur, præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, &c. ad effectum præsentium, specialiter & expresse derogando contrariis quibuscunque, seu si aliquibus communiter, vel diuisim, ab eadem sede sit indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possit, per literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de Verbo ad Verbum, de Indulto huiusmodi mentionem.* Datum Romæ, apud S. Perum, sub

sub Annulo Piscatoris, die 8. Aprilis 1578. Pontificatus anno 6.

In Synodo vero posteriori, pręsidente Regni Principe, & Primate, Laurentio Gembicki, Archiepiscopo Gnesnen, & Legato Nato, ita circa Decimas Statutum est. *Decimæ iure diuino debentur Deo, & Ecclesiis, ad congruam sustentationem Ministrorum Ecclesiasticorum. Quamobrem fideles omnnes, cuiuscunque gradus, &c.* 95.

Regulares quoque intelligant, se ex possessionibus, quas acquisierunt, vel in dies acquirent, teneri Decimas prædiales soluere, quemadmodum tenebantur sæculares, priusquam Possessiones huiusmodi in Regulares transtulissent: Alioquin eosdem Regulares, nisi Iudices Conseruatores. elegerint, ad Præscriptum Constitutionis S. D. N. die 29. Septemb Anno 1621. hac de re editæ, Coram Locorum Ordinarijs conueniri posse. 96.

Quod inter alia Gregorius PP. XV. ita confirmauit. *Ad futuram Rei Memoriam. Militantis Ecclesiæ Regimini, diuinâ dispensatione præsidentes, sollicito vigilare tenemur affectu, vt omnium Ecclesiarum Status, ad sacrorum Canonum, & Ecclesiasticæ disciplinæ normam compositus, suorum commendet vigilantiam Rectorum, dum bene disposita diligenter custodiunt, & reprehensioni obnoxia, salubri corrigunt Medicina; & ideo si quæ ab illis, pro pastorali munere, prouidè, & laudabiliter ordinantur, vt ab omnibus obseruentur, libenter prouidemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Cum itaque, sicut ex literis Ven. Fratris Laurentij, Archiepiscopi Gnesnen, accepimus, ipse de anno 1621. Synodum Prouincialem celebrauerit, in ipsaque Synodo, nonnulla Statuta, quæ à Ven. Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Concilij Tridentini interpretibus, iussu nostro accuratè perlecta, & paucis in locis, vbi opus visum fuit, emendata, atque aptata sunt, condita fuerint: Nos, egregiam ipsius Laurentij Archiepiscopi,* 97. 98.

& venerabilium fratrum Episcoporum Comprouincialium suorum Pietatem, & Catholicæ Religionis zelum, ac in nos, & hanc sanctam Sedem deuotionem, inprimis summopere commendantes, & communi, in illa Prouincia, eorundem statutorum, obseruationi, quantùm cum Domino possumus, consulere volentes, Synodi præfatæ, quam eidem Laurentio Archiepiscopo remittimus, Statuta, sic vt præfertur, emendata, atque aptata, ab omnibus, & singulis Personis Ecclesiasticis, tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, & Instituti Regularibus, ac aliis, in dicta Prouincia existentibus, ad quos quomodolibet spectat, inuiolabiliter obseruari præcipimus, & man-
100. *damus; eundemque Laurentiū Archiepiscopum, & Episcopos Comprouinciales suos præfatos, hortamur in Domino, & attentè monemus, vt Statuta præfata, iuxta eorum formam, & tenorem, in suis Diœcesibus publicēt, illaque publicari, & ab omnibus & singulis dictæ Prouinciæ personis sæcularibus & regularibus, ac aliis præfatis, in omnibus, & per omnia, integrè, & sub sententiis, Censuris, & pœnis in eis contentis, recipi, admitti, obseruari, præstari, &*
101. *debitæ executioni demandari faciant.* Decernentes, *neminem ab eorum obseruatione, quouis prætextu, & causâ se excusare debere, ac irritum & inane, si secus super his, à quoquam, quauis authoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. In contraria facientibus, non obstantibus quibuscunque.* Datum Romæ, apud S. Mariam Majorem, sub Annulo Piscatoris, die 16. Iunij 1623. Pontificatus nostri Anno tertio.

102. Ex his confirmationibus, nostrorum Statutorum, Gregorij XIII. & XV. colligo, ea omnia, quæ pro nobis statuta sunt, esse in Superiorum nostrorum Potestate, conseruare, & ad Executionem deducere, contra quæ, nullæ Exemptiones, si velint, possent præualere, cum illis liceat, Contradictores quoslibet, rebelles, ac parere recusantes, tam sæculares, quàm Regulares per pœnas, sententias, & censuras Ecclesiasticas, aliaque Iuris, & facti opportuna Remedia, quacunque appellatione remotâ, inuo-

inuocato etiam auxilio brachij sæcularis, ad Executionem deducere. Non obstan. Priuilegiis, Constitutionibus, Indultis, & literis Apostolicis, in Contrarium forsan quomodolibet concessis, & Confirmatis. Vt supra latius.

Quo nos minime attento, cum aliquid contrarij, contra Statuta nostra, aliquando non in scripto, sed in sola voce, ab aliquo profertur, subitò perturbamur, & de S. Sede Apostolica iniustè, cum iniuria ipsius, conquerimur: cum nobis omnes modos possibiles, quibus nostra Statuta inuiolata conseruari possunt, in eorum Approbatione, & Confirmatione concesserit. 103.

Vnde si quid nobis, à Curia Romana aliquando afferatur, 104.
quod nostris moribus, & legibus asperum videatur, non opus esset indignari, nec de sancta Sede (à qua datur vt petitur) cum scandalo plerunque laïcorum, quod sine peccato fieri non potest, temerè querulari. Sed in hoc passu eam Regulam obseruare deberemus, quam Alexander Tertius, Pontifex Maximus, Rauennati Archiepiscopo, his verbis præscripsit. *Si quando* 105.
aliqua, tuæ fraternitati dirigimus, quæ animum tuum exasperare videntur, turbari non debes. Et infra. *Qualitatem negotij, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reuerenter adimpleas, aut per literas tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam prætendas. Quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod prauâ nobis fuerit insinuatione suggestum.* De Rescriptis. c. si quando. Cui simile est illud, quod supra notatum est n 50. Innocentij tertij.

His ita pro veritate declaratis, paulisper nobis immorandum est, & objectioni Patrum satisfaciendum, qui dicunt, vbi de illis expressa non est mentio facta, & tenores Priuilegiorum de verbo ad verbum non sunt descripti, per hoc eorum priuilegiis non derogari, & si qua statuta aut Rescripta Pontificia contraria producantur, de aliis potius, & non de ipsis intelligantur, &c. 106.

Qui-

107. Quibus sic respondet Gambarus de Off. & Potest. Legati, de latere lib. 8. sub titulo de Potestate Legati, in legibus & statutis condendis, n. 33. vsque ad 45. his verbis. Secunda Conclusio est, per Clausulas, *Non obstantibus quibuscunque in Contrarium facientibus, etiamsi talia forent, de quibus, de verbo ad verbum, esset habenda mentio;* est sufficienter derogatum, quibuscunque Priuilegiis etiam habentibus Clausulas derogatorias, & requirentibus ad sufficientem derogationem, vt fiat specialis mentio, & indiuidua de illis. quod probat authoritate Federici, cons. 47. qui mouetur: quia si teneremus contrarium, auferretur Potestas Papæ tollendi & derogandi Priuilegiis, quoniam Priuilegia sunt facti, & possunt ignorari per Papam, ad tradita in c. 1. de Constit. in 6. Vnde non esset dare viam, vbi ipse nouum Priuilegium dare posset, nisi misso Edicto, vt comparerent Priuilegiati, quod est absurdum. vt C. Dudum. de Præbendis, in sexto.

108. Item quia Antecessor, non potuit legem imponere Successori, quominus ipse liberè vteretur suâ potestate. c. Innotuit, de Electione. Quomodo enim Papa potest exprimere conceptum suum, nisi per istas generalitates? ibid.

109. Tenent aliqui Contrarium, quorum principale argumentum est, quòd cum istæ Clausulæ passim concedantur, Priuilegia nunquam haberent locum, & indistinctè reuocarentur.

110. Tu tamen (dicit idem author) sequere opinionem Federici, Cons. 47. quam sequitur Rota, & approbat, quia aliàs sequeretur inconueniens, quòd Papa non posset reuocare Priuilegium quando vellet, cuius fundamentum in mera ipsius voluntate consistit. Respondent adhuc aliqui, & dicunt in his casibus inueniendos esse tenores Priuilegiorum, in Registris Papæ.

111. Sed hæc responsio non valet, quia non est arctandus Papa, ad euoluendum Registra Sedis Apostolicæ, quæ sunt propemodum

modum infinita, neque potuit per Antecessores ad hoc arctari. Et ita stylus Curiæ appprobat hanc interpretationem. Quando enim Papa vult, quòd pro expressis habeantur quæ obstant, quid aliud potest clariùs explicare? haberi pro expresso, perinde est, ac si exprimatur. Bartol. in l. 1. ff. Nau. Cau. stab. Operatur enim hæc fictio idem, quòd præcisa veritas, in his, quæ dependent ab authoritate fingentis. Hæc omnia Gambarus in loco supracitato. In eundem sensum Sanctarellus Soc. IESV, Variar. Resol. q. 12. n. 10. vsque ad finem.

Et Gambarus infra in eod. loco, ponit Casus aliquos, in quibus, per necessariã venit consequentiam, de mente Principis non esse intelligendam derogationem, qui omnes in nostris statutis à fortiori argumento procedunt: inter quos, breuitatis causâ, vnum adduco. quem obseruauit Rota in iudicando. 112.

Quidam expectans, Voluit assequi Beneficium, in vim amplissimi Rescripti Pontificij, contra indulta cuiusdam Capituli in Germania Et fuit iudicatum, quòd illa Clausula generalis Expectatiuarum, quamuis pinguis, & prægnans, non præiudicaret illi nobili Capitulo, quia in Indulto eorum, erant tales causæ expressæ, quòd non credebatur, Romanum Pontificem voluisse illis derogare, quia concernebant Priuilegia vtilitatem publicam, & ampliationem Ecclesiasticæ Iurisdictionis. Gambarus loco supracitato. 113.

Quid dicemus de nostris Statutis, quæ non vnius nobilis Capituli, sed tot Prouinciarum totius Regni, & Magni Ducatus Lituaniæ, concernunt publicam Cleri vtilitatem, & ampliationem Ecclesiasticæ Iurisdictionis? 114.

Quæ primo in Concilio Generali, ab Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & alio numeroso Clero, Seculari, & Regulari, rationabiliter, & legitimè constituta, postea Censuræ Sedis Apostolicæ transmissa, ibique Mandato Summi Pontificis, à sacra Congregatione Cardinalium, S. Concilij Tridentini 115.

interpretum, reuiſa, examinata, & vbi opus erat emendata, & poſtea Summo Pontifici enarrata, ab eodem maturâ deliberatione præmiſsâ, laudata, approbata, & confirmata ſunt. Et ideo maioris eſſe ſubſtantiæ, & valoris, quàm Priuilegia, quæ ad preces vnius ſupplicantis, ſolâ Principis voluntate conceduntur, nemo dubitat, qui conſiderat tantam Statutorum deliberationem, & ſolennitatem.

116. Sed vt diutius in iſta comparatione Priuilegiorum, Exemptionis à ſolutione Decimarum, & noſtrorum Statutorum perſiſtamus, in multis voluminibus legum, conatus ſum inuenire aliquam huius Exemptionis commendationem, & nihil, quod laudi ſeruiret, reperire potui; hoc me ſolùm, cum multis aliis Lumen Soc. Suarez edocuit. *Regulam generalem eſſe, hoc Priuilegium Exemptionis à Decimis ſoluendis, etiam Religioſis conceſſum, odioſum eſſe, quia derogat Iuri communi, & affert ſecum præiudicium tertij.* De Relig. lib. 1. de Diu. cul. & Decimis, c. 18. n. 6.

117. Quod idem tollere Conuictum Humanum, & Societatem, atque ideo ipſi Naturæ inimicum eſſe, ipſe Cicero lumine Rationis inductus, pulcherrimè his verbis aſſeruit. *Si ſic erimus affecti, vt propter ſuum quiſque Emolumentum, ſpoliet, aut violet alterum, diſrumpi neceſſe eſt eam, quæ maximè eſt ſecundum Naturam, Humani Generis Societatem. Vt ſi vnumquodque membrum ſenſum hunc haberet, vt poſſe putaret ſe valere, ſi proximi membri valeludinem ad ſe traduxiſſet, debilitari & interire totum corpus neceſſe eſſet: Sic ſi vnuſquiſque noſtrum, rapiat ad ſe commoda aliorum, detrahatque, quod cuique poſſit, Emolumenti ſui gratiâ, Societas Hominum, Communitaſque, euertatur neceſſe eſt. Nam ſibi, vt quiſque malit, quod ad vſum vitæ pertineat, quàm alteri, acquirere, conceſſum eſt, non repugnante natura: Illud quidem Natura non patitur, vt aliorum ſpoliis, noſtras facultates, copias, opes, augeamus. Neque verò hoc ſolùm Naturâ, id eſt Iure Gentium,*

tium, sed etiam Legibus Populorum, quibus in singulis Ciuitatibus Respublicæ continentur, eodem modo constitutum est, vt non liceat, sui commodi causâ, nocere alteri, hoc enim spectant leges, hoc volunt, incolumem esse Hominum Coniunctionem: quam qui dirimunt, eos morte, exilio, vinculis, damno, coercent. Atque hoc multò magis exigit ipsa Naturæ ratio, quæ est Lex Diuina, atque Humana, quam qui sequitur, nunquam committet, vt Alienum appetat, & id, quod alteri detraxerit, sibi assumat. Offic. lib. 3. c. 3.

E contra in nostris Statutis, nemo aliquid inueniet quod Naturæ, Legi, aut ciuilitati opponi possit, pro quibus, illud præclarissimum Pauli V. Pontificis Maximi iuuat hic adducere Encomium. *Cuncta quidem piè, ac prudenter constituta fuisse reperimus: diligenter enim Synodi Decreta legimus, atque considerauimus, & vt Venerabiles Fratres nostri S. R. E. Cardinales, interpretes sacri Tridentini Concilij, ea quoque accuratè recognoscerent, iussimus, propterea nonnullis mutatis, illa approbauimus. Vnum quod maximè refert, & quod Fraternitatem tuam diligenter curaturam esse confidimus, remanet; scilicet, quæ summâ pietate, atque prudentiâ sancita fuerunt, pari zelo, atque diligentiâ, Executioni mandentur; ad Dei laudem, & Ordinis Ecclesiastici incrementum, & totius Nobilissimi Regni Poloniæ vtilitatem, &c. Hortamur igitur, &c.* Quid ampliùs commendare potuit, Reipub. nostræ beneuolentissimus Pater, Pontifex Burghesius? Tusculi, sub Annulo Piscatoris, quarto Nonas Octobris 1608. Pontificatus sui anno quarto, Archiepiscopo Gnesnen. 118.

Vnde alicui Reuerendo Patri sua Priuilegia Exemptionis in dextera, & nostra Statuta Iussionis forsan in sinistra manu tenenti, & ponderanti, videtur dubitationem soluisse Pelagius Papa, vt olim Ioanni Comiti, in hæc verba: *Dicendi sacras iussiones se habere præ manibus, respondimus, scire illum oportere, quod ipse clementissimus Princeps generalibus legibus constituerit, illa sacra vniuscuiusque supplicantis desiderio concessa praualere, & effe-* 119.

ctui mancipari; quæ cum Iuris & Legum ratione concordant: ea verò, quæ subreptione, vel falsis precibus forsitan impetrantur, nullum supplicantibus ferre remedium. 25. q. 2. c. 16.

120. *Imperiali verò constitutione aperte sancitum est, vt ea, quæ contra leges fiunt, non solum inutilia, sed etiam pro infectis habenda sint.* Gregor. Papa lib. 7. indict. 2. Epist. 7. 25. q. 2. c. 13.

121. Vnde Imperatores Theodosius & Valentinianus ita statuerunt. *Rescripta contra Ius elicita, ab omnibus Iudicibus præcipimus refutari; nisi fortè aliquid est, quod non lædat alium, & prosit petenti, vel crimen supplicantibus indulgeat.* Quæ sæcularium Principum sententia, tantopere placuit Ecclesiæ, vt etiam inter Canones insereretur. 25. q. 2. c. 15.

122. Huic ergo tantæ Statutorum nostrorum Potentiæ, nescio quid amplius Aduersarij in suis Priuilegiis opponere possint, quibus expresse, & euidenter derogatum, quod ita in vno exemplo deduco. Illud statutum Gembicianum, *Regulares quoque intelligant, se Decimas soluere teneri de Bonis cum hoc onere possessis, &c.* Cum sacra Congregatio Cardinalium legeret, & consideraret, posteaque Summo Pontifici referret, & explicaret, quod ex approbatione constat: optimè Summus Pontifex, & Cardinales sciuerant, hæc esse contra Priuilegia Exemptionum, tam Societatis, quàm aliorum, sed quia ipsis iustum, & æquum videbatur, vt Res cum suo onere transiret ad quemlibet Possessorem, ideo in eo nihil immutatum, sed totaliter approbatum, & confirmatum, ad publicam Cleri vtilitatem.

123. Quod ipsum illustrissimo D. Episcopo Cracouien. non adeo pridem de istis Priuilegiis Sacram Congregationem consulenti, his verbis rescriptum est.

Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sæpius censuit, Bona, & prædia, huiusmodi Decimarum solutioni obnoxia, ad Regulares transire cum onere suo, ac proinde Regulares teneri illas soluere Parochialium Eccle-

siarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur Laici prius, quàm Bona ipsa, in ipsorum proprietatem transtulerunt.

Ioan Baptist. Pamphilius. Franciscus Paulucius.
S. CC. Secret.

Et hic fortassis Patres seipsos excipient, ex eo, quod non sit ipsorum specifica mentio, sed sciendum est, quod in Materia Communi, non solet Congregatio Cathalogum Religiosorum scribere, ne fortè, si aliquem præteriisse contingat, per hoc ipsum videatur exemisse: sed potius credo, illam specificationem, etiamsi tales, vel tales, quod suo Nomini Patres deberi volunt, consultò propter æqualitatem, omittere, ne videatur quiddam Excellentiæ, plus vni Religioni, quàm alteri tribuere, aut competere; & in hoc alios prætereundo, quasi offendere, qui similia, aut fortassis maiora habent Priuilegia: vt videre est apud Roderic. in noua Collect. Bullarum Religiosis concessarum. Et ita ad istas comparationes odiosas euitandas, sufficit hæc vniuersalis Congregationis declaratio. *Regulares qui Bona, cum hoc onere soluendi Decimas acquisiuerunt, tenentur ad easdem soluendas, prout, &c.* A qua communi Regula, frustra soli Patres seipsos excipiunt, nisi fortè non videantur sibi Regulares. Sed etiamsi essent Episcopi. non ideo eximerentur, cum nostra Statuta, etiam tales comprehendant. Constitut. Synodal. lib. 3. c. Conquerentibus, fol. mihi 193.

124.

125.

Contra hæc, luce meridianâ clarius euidentia, nescio quid amplius opponi possit, quodsi vlterius persistant in sua specifica mentione, finaliter dico, in illo Capitulo Conciliari *Nuper*, non fuisse nominatos Patres Societatis, sed quia ipsius verborum Generalitas, penitus tollebat eorum Exemptionem à Decimis, ideo P. Mercurianus Præpositus Generalis, non confidens specificæ suæ mentioni, supplex ad Gregorium XIII. accedit, & postulat specificam Legi Publicæ, pro suæ Religionis priuato commodo, Derogationem, quam facillimè impetrauit. 126.

127. Vnde Notandum hic est, quod notant omnes authores, non esse tanti momenti Priuilegia, quæ per supplicationem conceduntur, & non posse comparari cum iis, quæ fiunt motu proprio, & ex certa scientia Principis. hic enim precibus molestatus, plerumque importunitati concedit, quæ aliàs animo deliberato, & motu proprio non concessisset. Et ideo si concedit aliquid, quod lædat alium, præsumitur circumuentus per importunitatem postulantis. Riccius Decis. 339 part. 4. per tot.

128. Quod idem ipse Gregorius XIII. testatur, suam quandam Bullam ita incipiens. *In tanta Rerum & Negotiorum mole, quâ Romanus Pontifex, ex omnibus Mundi partibus aßiduè premitur, Vix euitari potest, ne aliqua interdum exiliant. quibus postea Recognitis, necesse est Moderationis Remedium adhibere.* Habetur lib. 5. Synod. Const. fol. mihi 405.

Item infra N. 232.

129. Vnde valde Notandum, hunc Gregorium XIII. anno 1578. Patribus exemptionem, ad supplicationem P. Mercuriani, concessisse in Ianuario. quam eodem anno. 8. Aprilis. quoad nos reuocauit, dum nostra statuta reuisa, & cum deliberatione emẽdata, contraria huic Exemptioni Decimarum, approbauit, & confirmauit, vt supra, num. 94. Non obstant. Piuilegiis, &c. Et executioni demandari per Episcopos iussit: Appellatione remota, &c. inuocato etiam si opus esset, contra quosuis Rebelles & Contradictores auxilio, Brachij sæcularis.

Et hæc credo sufficere ad specificam PP. mentionem.

V.

130. *Quintum, & vltimum Fundamentum*, est desumptum ex illa prophetia Gregorij, quam scripsit Felici Episcopo lib. 12. epist. 31. *Testante veritatis voce, quæ ait, Omne Regnum, in seipso diuisum, non stabit, & omnis scientia, & lex, aduersum se diuisa, destruetur*, 25. q. 2. c. 4.

131. Non potuit stare, ideo destructum est hoc Priuilegium, tanquam

quam Iuri Contrarium, à Leone XI. qui expreſsè Bullam hanc Exemptionis à ſolutione Decimarum, incipientem *Paſtoralis*, Gregorij XIII. prout de Iure modificauit. Et licèt Gregorius XV. neſcio quo reſpectu, reduxerit ad terminos dictæ Bullæ Gregorij XIII. tamen S. D. N. Vrbanus VIII. viſus eſt nobis, vſus illâ laudabili proteſtatione, quam fecit Gregorius, Natali Epiſcopo, lib. 2. epiſt. 37. *Abſit à me, vt ſtatuta Maiorum, Conſacerdotibus meis, in qualibet Eccleſia, infringam, quia mihi iniuriam facio, ſi fratrum meorum Iura perturbo.* 25. q. 2. c. 10. Et ideo Bullam Leonis vndecimi ſeruari mandauit, excepto ſi Patres de Iure, vel conſuetudine Exempti reperirentur. Nouarius in ſua Lucerna Regular. ſub verbo Ieſuitæ, num. 24. ſol. mihi 117. Barboſ. Iur. Eccleſ. lib. 1. c. 41. n. 195. Expreſsè Rota, in vna Hiſpalenſ. Decimarum. inter Capitulum, & PP. Soc. 26. Nouemb. 1635. Coram Coccino. Et in Cordubenſ. Decimarum, inter PP. Soc. & Ducem de Cardona, 29. Maij 1638. ad finem, coram Carillo. 132.

Hunc fauorem, erga Clerum ſæcularem, potius & Deciſione Cracouenſ. quàm Hiſpalen, aut Cordubenſ. intelligere debebamus, ſi nobis Amicus Iudex cum Patribus contigiſſet. Quod niſi fortè fortunâ, in volanti folio, aliunde nobis afferretur, hucuſque Leonis XI. & S. D. N. Vrbani VIII. tam ſingulare Beneficium eſſet nobis incognitum. 133.

Atque ita, ex deductis Iuribus & Rationibus, omnibus Priuilegiis, & Exemptionibus à ſolutione Decimarum, exiſtimo ſufficienter clauſam eſſe Ianuam, ad Meſſem Alienam. 134.

Et hæc in genere ad publicam Cleri noſtri vtilitatem.

Deciſ-

Decisiones S. Rotæ Romanæ Coram R. P. D. Cerro in causa Cracouien Decimarum.

Lunæ 21. Maij 1640.

135. ORta controuersia inter Plebanum loci Golambiæ, & Rectorem Collegij SS. Apostolorum Petri & Pauli Societatis IESV Cracouieñ super Iure decimandi bona d. Collegij, deuentum fuit ad concordiam, in qua Rector permisit Plebano extunc, & in futurum liberam decimationem, sub conditione tamen quod Plebanus teneretur soluere de proprio florenos 1300. pro obtineñ reuocatione excommunicationis, & banni-
136. mentorum relaxatorum ad eius instantiam contra P. Albertum Mezinski ob prætensam non solutionem decimarum, & insuper illi concessit quod eius vita durante posset qualibet hebdomada extrahere tres currus lignorum ex siluis Collegi idque facere declarauit quodam sinceritatis affectu, & amoris gratitudine licet Plebano nullum ius competeret in dd. siluis.

137. Cum vero modernus Rector recusasset tàm decimas, quàm currus lignorum pręstare, causa in partibus introducta, & exindè per appellationem ad Rotam deuoluta dubitaui. An concordia suffragetur Plebano loci Golambiæ, & Domini, *Informante tantum Rectore*, negatiuè responderunt quia cum domus, & Collegia Societatis IESV in vim Indultorum Apostolicorum sint exempta, & immunia à quacunque decimarum solutione
138. vt pluries fuit in hoc sacro Tribunali discussum, & canonizatum, & in specie *in alia Cracouien. coram Cardinali Seraphino.* in qua Rota declarauit prędictas domus personas, & bona esse libera, exempta, & immunia à quibuscumque decimis, & patres absoluendos esse ab impetitis per Plebanum in Dobradenik vt in sententia in iudicatum transacta. Summ. num. 1. Et omissis antiquis decisi-

decisionibus fuit etiam firmatum *in Ciuitatis Castelli Decimarum 25. Junij 1626. coram R. P. D. meo Ghisilerio*, & recentiùs latissimè *in Corduben. Decimarum de Lucena 10. Maij 1634. 27. Februarij 1636. 30. Ianuarij 1637. coram Reuerendissimo D. meo Decano, 27. Maij 1638. coram R. P. D. meo Carrillo, & 7. Februarij 1639. coram R. P. D. meo Merlino, & in Granaten. Decimarum 20. Ianuarij 1636. coram Illustriss. D. meo Patriarcha Constantinopolitano* nullo mudo poterat Rector ad huiusmodi concordiam deuenire in præiudicium Collegij.

Primo ex defectu potestatis illius quia Rector Collegij non habet facultatem transigendi super decimis, & renunciandi priuilegiis, ac subiiciendi bona Collegij perpetuo oneri decimarum inconsulto Reuerendiss. Patre Generali, penès quem tota Religionis potestas residet *Sanchez. super decalog. lib. 7. c. 27. n. 38.* & in puncto similis concordiæ initæ per alium Prouincialem eiusdem societatis considerauit *Rota coram Reuerendis. D. meo Decano in d. Corduben. Decimarum de Lucena 10. Maij 1635.* & confirmauit *in eadem 29. Maij 1638. coram R. P. D. meo Carrillo.* Cum enim priuilegia fuerint concessa fauore totius Religionis cum clausula sublata, & decreto irritanti non potuit per solum Rectorem illis renunciari, *Felin. in cap. cum accessissent n. 8. de constit. Natt. cons. 160. n. 46. lib. 1. Rota decis. 63. n. 10. part. 5. recent.* 139. 140.

Secundo ex defectu beneplaciti Apostolici, ac etiam iustæ causæ euidentis scilicet vtilitatis dum Rector disposuit contra libertatem, & exemptionem Collegij illud subjiciendo d d. oneribus absque vlla prorsus retributione. Quinimò in quantum concessit ius lignandi in siluis Collegij voluit exercere liberalitatem etiam si certo sciret Plebano nullum ius competere quæ duo copulatiuè requirebantur, vt possit sustineri alienatio rerum, & iurium Ecclesiæ *cap. 1. de reb. eccles. non alien. in 6. clem. 1. eod. tit. DD. in cap. sine exceptione 12. q. 2. vbi latissimè Lau-* 141. 142.

F rentius

rentius de Rodulphis in 3. q. Couar. var. resol. lib. 2. c 17 n. 2. Rota coram Card. Seraph. decis. 508. n. 1. & in recent. decis. 430. n. 4. part. 2. cum alijs per Adden. ad Buratt. decis. 690. sub n. 18. Idque etiamsi fiat vigore concordiæ, & transactionis *Federic. de Sen. cons. 94 per tot. Crauett. cons. 323. n. 1. vers. dico quod Prælatus plenè Grat. discept forens. cap. 846. n. 6. & 7. Verall. decis. 318. par. 3. & fuit dictum in Mediolanen. rescißionis permutationis 10. Januarij 1597. coram bo. mem. Card. Pamphilio penes Marches. de commiß.*

143. *par. 1. fol. 112.* Cum enim per huiusmodi concordiam concederetur Plebano ius decimandi, & Collegium priuaretur exemptione sibi competeñ negari non potest, quin hæc esset species alienationis rei Ecclesiasticæ, in qua propterea debent interuenire eædem solemnitates, quæ in alienatione desiderantur cum idem sit ius certum remittere quod alienare *Bart. Castrens. Ias. & alij in l. nulli. ff. de transact. Pinell. in l. 1. part 3. n. 45. C. de bon. matern. Ant. Gomes. in l. Tauri 40. n. 86. plenißime Gratian. discept. forens. cap. 476. n. 16. & d. cap. 846. n. 8. cum seqq. Verall. decis. 106. part. 1. Adden. ad Greg. decis. 418. n. 17. Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 30. n. 1.* & in hac transactionis initæ super Decimis *Rota decis. 362. n. 3. coram Reuerendißimo D. meo Decano, & in Spoletana Decimarum de Meuania 14. Nouembris 1638. coram R. P. D. Panzirolo,* Etiamsi alienatio fieret fauore alterius Ecclesiæ *Seraph. decis. 22. Rota in Neapolitana Spolij 3. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto, in Treueren. bonorum 15. Maij 1621. coram bo. me. Dunozetto, in Elnen. distributionum 4. Decembris 1634. coram bo. me. Buccabella, & in Tarraconen. Cappellanum 28. Februarij 1936. coram R. P. D. meo Pirouano.*

144. Nec visum est releuare quod Reuerendiss. Nuncius interfuerit huic contractui illumque sua auctoritate confirmauerit asserens tendere potius in vtilitatem quam in damnum vtriusque partis quia licet Nuncius Apostolicus habeat potestatem Legati de latere tamen non potest authorizare alienationem rerum Ec-

clesiæ, quia hoc est de specialiter reseruatis Papæ in vim *Extra-uagantis Ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.* vt tradit *Gambar. de offic. & potest. Legat. de later. lib. 2. tit. de var. ordin. nom. num. 415. inter tractatus magnos tom. 13. par. 2. fol. 156.* Præsertim quia dete- 145.
gitur eius assertio erronea cum ass. vtilitas nullibi iustificetur imò ex prædictis conuincitur conditionem Collegij fuisse effectam deteriorem *Bart. in l. sed & si Præses. C. de prædiis minor. Alex. cons. 69. lib. 3. Honded. cons. 32. n. 111. lib. 1. Menoch. cons. 314. n. 27. Greg. decis. 496. n. 11. & 12.*

Præterea visum fuit DD. Concordiam suffragari non posse 146.
quia cum fuerit inita sub ea conditione, quod Plebanus teneretur soluere florenos 1300. & obtinere reuocationem bannimentorum non docto adimplemento ex parte sua non potest agi vigore illius *Rolan. à Valle cons. 53. n. 17. lib. 1. Gozad. cons. 1. in princ. Paris. consil. 33. n. 17. lib. 1. Rota decis. 369. n. 1. in princip. par. 4. diuers. & decis. 397. n. 13. par. 5 recent.* Præcipuè cum versemur in con- 147.
tractu cuius omnes partes sint inuicem correspectiuæ, quia tunc vnum censetur promissum contemplatione alterius, & eatenus obligationes ligant quatenus omnes obseruentur *Crauett. cons. 461. n. 39 Gratian. discept. forens. cap. 759. n. 11. & 12. & Rota decis. 428 n 3 part. 1. recent.*

Denique cum in transactione adiecta fuerit clausula citra ta- 148.
men præiudicium quorumcumque iurium vtriusque partis, & successorum dictum etiam fuit concordiam fuisse merè personalem, & proinde ex ea nullum fuisse illatum præiudicium successori, cui fuit ius expressè reseruatum *Oldrad. cons. 237. n 9. Paris. cons. 23. n. 142. li. 1 Seraphin decis 144. n. 6. & in Bonon. fideicommissi de Desideriis coram R.P.D. meo Merlino, quæ est decis. 11. n. 20. par. 5. recent.*

Et ita, Vnâ tantùm parte informante, &c.

In eadem, coram eodem.

Mercurij 4. Iulij 1640.

149. SVb die 21. Maij proximè præteriti Rota coram me censuit Concordiam non suffragari Plebano loci Golambiæ super iure decimandi bona Collegij SS. Apostolorum Petri & Pauli Societatis IESV Cracouien.

150. Et licet postea ex parte eiusdem Collegij instaretur pro expeditione Plebanus verò peteret dilationem, placuit DD. nihilominus nouam audientiam concedere Mandantes tamen quia Procurator partis aduersæ sæpius citatus, nunquam informare voluerat, vt rursus proponeretur in hac Rota, in qua etiam Plebano non informante voluerunt capere resolutionem persistendo in decisis.

151. Quia ex deductis in decisione exemptio Collegiorum Societatis IESV remanet extra controuersiam, & apparet transactionem super decimis per Rectorem tunc temporis factam esse rescindendam nec viribus subsistere ex defectu beneplaciti Apostolici, iustæ causæ euidentis scilicet vtilitatis, ac etiam facultatis Rectoris super iis, nec minus super iuribus ad Collegium spectantibus transigendi, *non obstante quod interuenerit consensus, ac licentia P. Prouincialis* cum ista facultas resideat in scrinio pectoris Reuerendissimi Generalis supremi, & absoluti Moderatoris totius Religionis, vt latè fuit comprobatum in decisione.

Et ita, Vnâ tantùm parte informante, &c.

Sententia R. P. D. Cerri in eadem Causa.

152. CHRISTI NOMINE INVOCATO. Pro tribunali sedentes, solumque Deum præ oculis habentes.

Per

Per hanc nostram diffinitiuam sententiam quam de Dominorum Coauditorum nostrorum consilio, voto, & assensu ferimus in his scriptis in causa & causis, quæ primo & in prima coram Ordinario Cracouiens. secundo & in secunda coram Domino Nuncio Apostolico in illis partibus commoran. & demum coram nobis, seu alia veriori versæ fuerunt, ac vertuntur instantia inter Rectorem, & Collegium Patrum Societatis IESV Cracouien. ex vna, & assertum Parochum, seu Plebanum loci Golanbiæ ex altera de & super Decimis per dictum Plebanum prætensis, & præsertim manipularibus omnis grani, & seminis ex agris, & araturis tàm prædialibus, quàm Cmetonalibus Villarum Zerzyn Pogonero, Boriston, Thromurosкa, Ierla, Dizezouice, & Hilezanlca aliisque bonis ac inualiditate assertæ transactionis seu Concordiæ alias initæ inter eum, & Rectorem dicti Collegij, de qua in actis rebusque aliis, &c. dicimus, pro- 153.
nunciamus, decernimus, & declaramus non fuisse, nec esse lo- 154.
cum petitis ex parte dicti Plebani, & prædictam transactionem, seu Concordiam fuisse & esse nullam, & inualidam nullumque Ius nullamque actionem vigore illius eidem Parocho, siue Plebano competiisse, neque competere ipsumque Collegium eiusdem Rectorem Patres, & bona quomodolibet ad illud spectantia fuisse, & esse libera exempta, & immunia à solutione decimarum per dictum Parochum, seu Plebanum prætensarum ac vti tale tales, ac talia conseruandum, & manutenendum, conseruandos, & manutenendos, conseruanda, & manutenenda fore & esse ipsique Parocho, seu Plebano eiusque successoribus arctius inhibēdum ne vlterius illud, illas, & illa molestent prout nos inhibemus, & conseruari, ac manuteneri, necnon inhiberi singula singulis congruè referendo volumus, & mandamus mandatumque, & mandata ac inhibitiones aliaque quæcumque quomodolibet necessaria, & opportuna decernimus, & concedimus sententiasque seu decreta quæcumque contra di-

ctum Collegium. seu eius Rectorem, & Patres in partibus latas, seu facta his contraria reuocamus, & abolemus molestationes quoque perturbationes, ac impedimenta quæcumque per dictum Parochum, seu Plebanum dicto Collegio, siue eius Rectori, & Patribus illatas, & illata fuisse & esse nullas, & indebitas, nulla, & indebita, ac de facto præsumptas, & præsumpta, illasque, & illa facere, & inferre minimè licuisse, neque licere perpetuumque silentium illi imponendum fore & esse, ac imponimus victumque victoribus in expensis, & in decimis forsan de facto exactis condemnamus, quarum respectiuè liquidationem taxationem, & moderationem nobis, vel cui de iure in posterum reseruamus, & ità dicimus, &c. non solum prædicto sed & omni alio meliori modo, &c.

Ita pronunciaui Ego Carolus Cerrus Sacræ Rotæ Auditor. (Sed Inaudito Plebano.)

Romæ, Ex Typographia Reu. Cam. Apost. 1640.
SVPERIORVM PERMISSV.

Responsio ad Decisiones S. Rotæ Romanæ, coram R. P. D. Cerro, in Causa Cracouiensi Decimarum; pro meliori eiusdem informatione.

155. DIxi supra, confisus validitati rationum, quarum per se vnaquæque ad resistendum cuilibet priuilegio, in Materia Decimarum, visa est sufficere, clausam esse ianuam Exemptionibus: sed inspecta & considerata superior Decisio, de ingenio humano illud dicterium venit in mentem: Si Malo clauseris ostium, intrabit per fenestram.

156. Quod video perspecto Decisionum R. P. D. Cerri fundamento

mento, quod à Concordia, cum Patribus per Plebanum inita, sumpsit originem, cum tamen sciens, ante Concordiam, vt ipse in principio asserit Excommunicationem & Bannimenta fuisse relaxata ad istantiam Plebani, contra P. Albertum Mezynski, ob prætensam non solutionem Decimarum, meo iudicio inquirere debuisset, quid illud primi Iuris erat, quod Excommunicationi & Bannimentis occasionem præbuit, & ex hoc Concordia, aut erat probanda, aut arguenda. Quod ipsa ratio dictat, & Rota in simili casu Concordiæ asseruit, Decis. 14. part. 2. Diuers. in princip.

Fontem inuenisset, Vt supponere possum, Titulũ Plebani, cui 157.
ratione sui Beneficij in vim aut Fundationis, aut Dotationis, aut Donationis, aut alterius alicuius specialis Tituli, Decima debebatur, ex prædiis à Patribus cum hoc onere possessis. Quæ ingeniosa subtilitas humana, animaduertens superioribus rationibus satis esse firmata, & ita priuilegio Exemptionis clausam fuisse ianuam, ad fenestram Concordiæ deuentum est.

Cui non dubito informatio ipsius D. Plebani in Golamb ferreas 158.
Crates opposuisset, sed quia pro tunc haberi non potuit, nos interim ligneas Craticulas opponimus, ex ipsa Decisione desumptas, quod ita ostendimus. Tota basis rationum R.P.D. Cerri in his verbis fundatur, supra n. 143. *Cum enim per huius-* 159.
modi concordiam concederetur Plebano, Ius Decimandi, & Collegium priuaretur Exemptione sibi competenti, negari non potest, quin hæc esset species Alienationis Rei Ecclesiasticæ, in qua propterea debent interuenire eædem solemnitates, quæ in alienatione desiderantur, cum idem sit Ius certum remittere, quod alienare, vt supra n. 143.

Ad quod ita Respondeo.

PRocederet optimè dicta Decisio, si illa Concordia esset 160.
Origo Iuris Decimandi, & Parochus, alio Iure anteriori, non

non possct eas prætendere. Sed quia fuit aliud Ius ante Concordiam, vigore cuius D. Plebanus mouit litem Patribus Societatis, pro Decimis sibi debitis, eorumque procuratorem Priuilegia opponentem, & soluere reluctantem, ad Ex-
161. communicationem in Foro Ecclesiastico, & in Tribunalicio ad Bannimenta reduxit; ideo hæc Alienatio, videtur mihi similis illi Perditioni, quæ cuidam nostro Magnati accidit in Iudiciis Tribunalitiis, qui cum multa bona possideret, quæ ad alios potiori Iure pertinebant, occasione eorundem in Ius vocatus, confisus ingenio & dexteritati sui Procuratoris, personaliter in iudicio stetit, vbi cum contraria suæ opinioni Decreta sentiret, hæc verba dixit: *Et ita Domine Procurator perdimus?* Cui Procurator respõdit: *Non perdimus, sed aliena restituimus.* Ita prorsus in nostro casu, non est Alienatio, sed Alieni Restitutio.

162. Inde sequitur, per eandem solam Concordiam, non fuisse priuatos PP. Soc. Exemptione sibi competenti, quia ante hunc Contractum, iam erant priuati ipso Iure. ex supradictis rationibus. à n. 55. vsque ad n. 134. Et peculiariter in Regno Poloniæ vigore Statutorum nostrorum, à diuersis Romanis Pontificibus, & ipso Gregorio XIII. confirmatorum. *Non obstan. Priuilegiis, & aliis quibuscunque, Appellatione remotâ, cum Decreto irritanti, si secus, &c. inuocato etiam in ipsorum executione, si opus esset, auxilio brachij sæcularis, contra quosuis rebelles, & parere recusantes, tam sæculares, quàm regulares, &c.*

163. Quod vero ibidem dicitur in fine n. 143. *Cum idem sit Ius certum remittere, quod alienare.* Hoc Ius non procedit in nostro Casu, non enim potest dici Ius certum, quod in litem deductum est, & quod instantiæ D. Plebani, non potuit in Foro competenti resistere; imo fortiori Iure Plebani adeo debilitatum, vt in Excommunicatione & Bannimentis mortificatum, & annihilatum, non potuerit Patribus Soc. afferre aliam salutem, præter Concordiam. Quod infra melius patebit.

Quo

Quo fundamento Decisionum, nulliter, tanquam in erronea suppositione fabricato, & omnia alia quæ superædificata sunt, facile corruent. 164.

Itaque Contractum Concordiæ cum Plebano P. Rectorem Collegij potuisse facere, & illi priuilegia non obstare, probatur authoritate Hadriani Papæ, qui Vigorien. & Herforden Episcopis ita rescripsit. *Ex multiplici conquestione V. Præsbyteri accepimus, quod cum inter Abbatem de Brudeia de consensu totius Conuentus, & prædictum præsbyterum talis intercesserit Conuentio, scripto Monachorum authentico roborata: quod Monachi dicto Præsbytero, & Ecclesiæ suæ de Blado & vniuersis leguminibus, quamdiu viueret, Decimas persoluerent, exceptis minutis Decimis, quas idem Præsbyter quietas clamauit. Idem Abbas à nobis priuilegium obtinuit, vt de laboribus, quos propriis manibus aut sumptibus excolunt, nulli decimas soluere tenerentur* : Et infra, &c. *Vnde quia non fuit nostræ intentionis, per Priuilegium nostrum Conuentioni derogare prædictæ: Mandamus, quatenus Abbatem & Monachos, vt eandem Conuentionem (non obstante dicto Priuilegio, nisi de ipsa contineatur in eo) inuiolabiliter teneant, & obseruent: vel exinde secum pacifice conueniant, appellatione propositâ, compellatis.* c. Ex multiplici, de Decimis. 165. 166.

Et hic est tertius modus perdendi priuilegium, ex conuentione, seu pactione partium, vt notat Alẽsis, Angel. & Syluest. in d. c. *Ex Multiplici*, de Decimis. Suarez de Relig. lib. 1. de Decimis, c 20. n. 5. Dicunt aliqui prædictum cap. procedere in conuentione, quæ præcessit priuilegium, non verò de ea quæ subsecuta, quia tunc non videtur posse tolli per partium Conuentionem, si in fauorem Religionis concessum est, quia tunc illa conuentio, ex parte Religionis, esset quædam expressa Renunciatio, quæ fieri non potest. Quod notat. Suarez loco supracitato, & ita respondet obiectioni. 167. 168.

Dicendum nihilominus est, tale pactum esse posse Validum, & 169.

G *legiti-*

legitimum, & tunc sine dubio amitti, vel limitari Priuilegium, iuxta conditiones pacti. Probatur. Quia talis conuentio non est per se mala, supponimus enim esse liberam ab omni labe simoniæ, neque etiam est vllum Ius positiuum, quod talem Conuentionem prohibeat, imo in multis casibus, Ius illam consulit, vt patet ex c. c. Dilecti. & Sug-
170. *gestum. Et alioqui potest esse Conuentio. rationabilis, & Vtilis vtrique parti. Ergo per illam poterit tolli Priuilegium. Neque illa dici potest absoluta, & quasi liberalis Renunciatio, de qua obiectio procedit, sed iusta conuentio, quæ semper intelligitur esse congrua Religioni: Vnde quia talis conuentio, non est contra Commune Ius soluendi Decimas, sed potius secundum illud, ideo non videtur necessaria Confirmatio Papæ, vel Alterius Prælati, præter illum, qui ordinariam potestatem habet, ad similia pacta cum debito modo, & solemnitate facienda.* Et hæc omnia de verbo ad verbum Suarez. loco supracitato.

171. Quem sequitur Fillucius Soc. IESV Romanus Theologus, ita dicens. *Tertius modus amittendi Priuilegium est, ex Conuentione partium, quæ subsequatur Priuilegium, quæ Conuentio legitima esse potest, nec requiritur ad eam Confirmatio Papæ, quia est in fauorem Iuris Communis.* Tract. 27. par. 2. de Præcepto Ieiunij, & Decimarum c. 8. n. 185.

172. Superiores authoritates & rationes, in quibus se fundant prædicti authores iuxta allegationem eorundem, desumptæ sunt ex Canonibus, *Dilecti*, & *Suggestum.* de Decimis. sed quoniam ex capite eorum non cognoscitur, quid in ventre contineatur, totam substantiam popularibus meis Lectoribus, hic exprimendam duxi, ne faciam molestiam in recurrendo ad textum, & rarus esset, qui id faceret, ob penuriam apud nos librorum, & plurimum faciunt ad nostram Materiam, quæ sunt tenoris sequentis.

Alexan-

Alexander Tertius Monachis de Neuclen.

DIlecti Filij Abbas & Fratres S. Crucis suâ nobis conquestione monstrarunt, quod prædia, vnde Decimas, & in magna parte sustentationem consueuerunt habere, à plerisque laicis conduxistis, & recepistis ad Firmam. Vnde quoniam ijdem Fratres ex hoc grauantur enormiter, nec fuit intentionis nostræ, aut Antecessorum nostrorum, vt de possessionibus, quas conduxistis, Decimas non soluatis. Mandamus, quatenus de prædiis, quæ conduxistis in Parochiis suis, de quibus consueuerunt Decimas percipere, plenarie soluatis eisdem, vel cum ipsis amicabiliter componatis. 173.

Idem Abbati & Fratribus Dolon.

SVggestum est ex parte vestra, quòd Abbas, & Fratres Monasterij, de Vrsin. Decimas à vobis auferre conatur, & infra. *Discretioni vestræ mandamus, quatenus cum prædicto Abbate & Fratribus super ipsis Decimis componatis. Nam quando Romana Ecclesia Ordini vestro priuilegia de Decimis dederat, ita erant Abbatiæ raræ vestri Ordinis, quod exinde nulli poterat, de Jure, scandalum suboriri: sed nunc in tantum augmentatæ sunt, ac possessionibus ditatæ, quòd Multi viri Ecclesiastici, de vobis, apud nos querelam sæpe proponunt.* Decretal. lib. 3. de Decimis tit. 30. c. 8. & 9. 174.

Et sic his authoritatibus confunduntur duæ Decisionis rationes, *prima* ex defectu potestatis, *secunda* ex defectu Beneplaciti Apostolici, quoniam clarè Suarez & Fillucius, expresse in nostro casu, docuerunt contrarium, & Canones supracitati continent in se Beneplacitum Apostolicum, dum in Controuersis Decimis, cum Ecclesiis, quibus de Iure debentur, iubent fieri compositionem, nec aliquid amplius, circa hunc actum, sedi Apostolicæ reseruant. 175.

176. Ad Authoritates allegatas non respondeo, quia non procedunt in casu nostro, quia Ius Plebani, non consistit in sola concordia, tanquam Origine Iuris Decimandi.

177. Ad Authoritatem Rotæ, in Corduben. Decimarum, dico, diuersam esse rationem, quia ibi D. Dux, vti persona Laica, fuit incapax Decimarũ, & per solam immemorabilem, non potuit capax fieri, vltra quam, non potuit ostendere alium titulum. Vt coram Coccino.27.Feb.1636 secus in nostro casu, vbi intercedit persona Plebani, quæ habet assistentiam non solum Iuris Communis, sed specialis nostri Prouincialis, & specialissimi sui Beneficij, Fundationis, Dotationis, aut Donationis, cum possessione immemorabili, & pacifica.

178. Valde autem miror, in illa decisione Corduben. ea quæ videbantur esse contra nos, allegari, ea verò quæ faciunt pro nobis, silentio prætermitti. Vnde vellem mihi assignari causam, quare illud in causa Plebani occultatum sit, quod in causa D. Ducis, in fine prædictæ decisionis Corduben. expressum est, vbi talia verba inuenio: *Nec aduersantur moderationes Priuilegiorum factæ per S. Memoriæ Leonem XI. & S. D. N. Vrbanum VIII. Quoniam emanarunt ad fauorem Ecclesiasticorum, & ita non extenduntur ad Laïcos, qualis est Excellentmus D. Dux de Cardona.* 29. Maij, 1638. Coram Carrillo. Causa in promptu est, nihil studiosiùs fuisse cogitatum quàm vt Plebanus Decimâ priuaretur, & ideo iudicatus vt Laïcus, non verò vt Ecclesiasticus. Hoc si alteri contingeret, fortassis illud, decipi nolentibus Commune, dixisset: *Non son mica Polaco.* Quam de nobis parabolam, cum sæpius ego ipse in Italia, molestè ferrem, & causam dicti inquirerem. Responsum non ingenio hominum, sed magnæ distantiæ loci vitium dari. quæ facit, vt peregrini ex remotioribus mundi partibus facilius decipiantur, antequam vsum rerum experiantur.

179. Et in nostra præsenti Materia, eidem distantiæ loci attribuen-

buendum est, quòd tardiùs iniuriæ nobis illatæ respondeamus, ad quam redeundo, dico, ex superius allegatis constare, Conuentionem Patrum cum Plebano, quam ius non solum non prohibet, imò expresſè consulit, & iubet, non recto iudicio, sub prætextu Alienationis, quæ in nostro casu verificari non potest, trahi ad Casum Papæ reseruatum, in vim Extrauag. Ambitiosæ. Cum in Materia Decimarum, expresſè contrarium legamus Decretum Pontificium, quod est tale Alexandri Tertij: *Statuimus, vt si super Decimis inter vos, & aliquam personam Ecclesiasticam, de assensu Episcopi, vel Archiepiscopi, Compositio facta fuerit, rata & inconcussa persistat.* c. 2. de Transact. vbi gl. casum ponit cum Collegio, & Ecclesiastica persona. Quod in nostro casu, à fortiori procedit argumento, ob interuentionem & confirmationem ipsius Illustrissimi Domini Nuncij Apostolici, Quem in hoc puncto grauissimâ affectum iniuriâ, non exaggero, in partibus vltramontanis, vbi Papa facile consuli non potest, paria priuilegia Romano Pontifici habentem. iuxta Gamb. de Off. & Pot. leg. de latere, lib. 5. fol mihi 137. n. 26. Et omnium Exemptorum Prælatum, & Dominū. Idem Gambar. lib. 8. in fine. n. 36. & 37. Tametsi in casu Alienationis, etiam vbi adest iuramentum non Alienandi, posse Legatum authorisare. docet Redoan. *De Rebus Eccles. non alien.* q. 55. & 180.
particulariter de Regularibus, ita ibidem loquitur, *Et inquit* 181.
Abbas hæc nota, quia faciunt ad multa, maximè pro Exemptis, habentibus Superiorem in remotissimis partibus, & c. n. 36. ad finem.

Vnde Contractum in præsentia sua per R. P. Rectorem, 182.
nomine Collegij, cum Plebano stabilitum, nomine prouinciæ, per R. P. Præpositum Prouincialem approbatum, & suâ authoritate, tanquam vtilem vtrique parti, confirmatum, & cum tanta solemnitate expeditum. Miror quomodo D. Cerrus inculpare potuerit, & Nuncio circa Contractum præsenti, assertionem erroneam vtilitatis, tanto viro imputauerit, ex eo, quòd

asserta vtilitas nullibi verificetur. supra n. 145.

183. Quæ vtilitas ex Decisione ipsa, primo intuitu, maximi momenti fuisse, facilè colligitur, stante enim, vt in ipsa decisione asseritur, quod causa fuerit vsque ad Excommunicationem, & Bannimenta redacta, nemo est, qui considerans non intelligat, Patres Soc. fuisse Parocho debitores, cui in illo puncto Bannimentorum, & retenta Decimarum iam erant salua, & ratione Processus, iuxta legum publicarum Regni nostri præscriptum, lucra, perlucra, vberrimam recompensam sui sumptus, & damnorum promittebant: Hæc tamen omnia Bonum Plebanum Patribus condonasse, & à Bannimentis eliberasse, non leue, apud omnes earundem legum peritos, argumentum est, dum in superabundanti (Credo quòd parandæ beneuolentiæ, & amicitiæ causâ, aut potius intuitu lignorum) etiam 1300. florenos Patribus concessit.

184. Non enim credibile est, R. P. Rectorem, in Ius vocatum, Processatum, Excommunicatum, & Bannimentis læsum, tam subito sinceritatis affectu reformatum, & amoris gratitudine adductum, tres currus lignorum, vitâ ipsius durante, Plebano concessisse, nisi singulari Beneficio, & largâ liberalitate, eidem esset obstrictus: qui enim alienas decimas, vsque ad punctum Excommunicationis, & Bannimentorum, Plebano negauit, persuadere mihi non possum, vt sua ligna, gratis eidem concederet, protestatus tantum sinceritatis affectum, & amoris gratitudinem.

185. Et in his non dubito, vtriusque partis vtilitatem ab Illustrissimo D. Nuncio assertam verificari, quòd Plebanus, Decimâ recuperatâ, & ligna à Patribus, cum tanto amore, & sinceritate haberet, Patres verò à Plebano, præmissâ gratuitâ lucrorum & Retentorum quietatione, etiam mille trecentis florenis potirentur. Iuxta tamen consuetudinem nostram, Verisimilius est, victorem causæ, Plebanum accepisse, sed textus decisionis sequendus.

Ideo

Ideo quod dicitur ſupra n. 136. Rectorem Plebano liberã Decimationem permiſiſſe, ſub conditione tamen, quòd Plebanus teneretur ſoluere de proprio florenos 1300. pro obtinenda reuocatione Excõmunicationis, & Bannimentorum, relaxatorum ad eius inſtantiam, contra P. Albertum Mezinski: exiſtimo Rotam, hac in parte, malè fuiſſe informatam, cum in hoc caſu, non pecuniâ victoris, ſed quietatione, in noſtris iudiciis, opus eſſet, in quantum debitor victori, in omnibus efficaciter ſatisfecerit, vel cum eo amicabiliter compoſuerit. 186.

Vnde ſine fundamento, his Decimis conditio apponitur, cum de Iure, mere & ſimpliciter, abſque vlla conditione, præſertim in pecunia conſiſtente, Decimæ beneficiatis Debeantur, & ita apud nos ſoluantur. 187.

Inutiliter enim Plebanus feciſſet, ſi ratione Decimarum, quas iam per ſententiam, & pœnam Excommunitionis, & Bannimentorum, lucratas habebat, aliquid Patribus promiſiſſet, quoniam ab eis Debitores liberari non poterant, niſi & Decimas, & damna, volente Plebano, ſoluiſſent. 188.

Ex his duo emergunt Notabilia. Primo: antiquum, & manifeſtum Ius Plebani. quo motus Anterior Iudex, debitores Excommunicauit, & Bannimentis caſtigauit, non abſque magno fundamento, dum Illuſtriſſimus D. Nuncius potius concordiæ, quàm abſolutioni operam dedit. Vt ipſe aſſerit, contractui præſens, eam proculdubio aliàs conceſſurus, niſi manifeſtam, & ſufficientem obligationem Debitoris cognouiſſet. 189.

Secundùm Notabile eſt, videlicet neceſſitas conueniendi: vt Patres à Cenſuris liberarentur, ne in ipſis diutius inſordeſcerent. Et vtilitas, ex concordia, ſolis Patribus, non verò Plebano proueniens: vt quod Iudex per ſententiam, ratione lucrorum, perlucrorum, damnorum, retentorum reſtituendum Plebano, abſque dubio, decreuiſſet, hoc per concordiam, amicorum interceſſione, Patribus à Plebano remitteretur. 190.

Quam

191. Quam non vulgarem vtilitatem, facile R.D. Cerrus cognouisset, si tempus non præsens, sed paulò antiquius respexisset, siquidem ad effectum dignoscendi, an vtilis, vel Læsiuus fuerit contractus, tempus ipsius præcisum, quo actus est, attendi debet, non verò subsequens. iuxta Rotam Decis. 81. n. 34. par. 6. diuers. coram D. Merlino.

192. Cui Illustrissimum D. Nuncium authoritatem suam interposuisse, & Plebanum lucra, per lucra, damna, & retenta, absque satisfactione remittere reluctantem, ad Consensum induxisse, præsumendum est, quoniam contractui præsens aderat, eumque suâ authoritate, tanquam vtrique parti proficuum, confirmauit. pro quo beneficio nunc illi erronea assertio, indubitatæ. vt præmissum est. Necessitatis, & Vtilitatis, cum maxima tanti viri læsione, imputatur.

193. Potius crediderim, occasione lignorum, aliquid inter Contrahentes actum esse, & Plebanum hac commoditate, habendi tres cuius lignorum, qualibet septimanâ, permotum, ad Instantiam Amicorum, & lucrata Patribus condonasse, & 1300. florenos numerasse, aut promisisse, quod non temerè colligo, ex

194. his verbis ipsius Decisionis. *Et insuper illi concessit, quod eius vitâ durante, posset, qualibet hebdomadâ, extrahere tres currus lignorum, ex Syluis Collegij, idque facere declarauit, quodam sinceritatis affectu, & amoris gratitudine, licèt Plebano nullum Ius competeret in dictis Syluis.* Vnde Rota animaduertere poterat, si ea, quæ superius dicta sunt, considerasset, Ius lignandi Rectorem Plebano concessisse, non absque retributione, quod supra non agnouit. n. 142.

195. Quod ius lignandi, cum videatur esse noua concessio, supponimus enim alio iure, quàm contractus, Plebano ligna non deberi, procederent in hoc puncto rationes Decisionis, nisi tantæ solemnitates adhibitæ in contractu, eundem vehementer roborassent. Dum Rector nomine Collegij stabiliuit, Præpositus

tus Prouincialis nomine Prouinciæ, & fortassis nomine sui Generalis, cuius vices in Prouincia videtur gerere, approbauit. Et Nuncius Apostolicus ex causa vtilitatis confirmauit, qui actus tam solemnes, toties multiplicati, meo iudicio videntur firmum, ius lignandi Plebano tribuisse, quoniam non gratis concessum, & possessoribus tanti numeri terrarum, si velint stare contractui, non possit hoc esse onerosum.

Et ita per istam tam solemnem Concordiam, censetur finis impositus omnibus controuersiis. Rota apud Seraph. Decis. 1008. n. 3. Cuilibet enim liberum est contrahere, at post Contractum celebratum, nemo ab eo, absque culpa, potest retrocedere. l. 1. sicut. C. de Action. l. 2. §. 1. ff. Ne quid in loco publico. Fidem enim fallere, est graue delictum. l. 1. ff. de Const. Pecun. Vide plura apud Sanctarellum Soc. IESV, Variar. Resolut. quæst. 18. per totam. vbi non dat bona verba his, qui recedunt à Contractu, quæ honoris causa omitto, licèt hac allegatione, optimè possem vlcisci iniuriam Illustrissimi D. Nuncij Apostolici, cuius assertioni error, & nulla iustificatio, inconsideratè obiecta est. supra in Decisione, ad n. 145. 196.

Quod attinet ad clausulam, vltimo loco in decisione positam, *citra tamen præiudicium quorumcunque Iurium vtriusque partis, & successorum.* Hæc clausula nullum Ius tribuit, sed tantùm præseruat, si quod quis habet. Theodos. Rub. singul. part. 4. circa clausulas, ex Rota Rom. Quod non procedit in Iure, quod est contrarium facto. Rota apud Put. Decis. 113. in nouis. lib. 2. Ideo non debet intelligi de his, quæ sunt expressa in Actu. Theodos. Rub. ibid. allegans multos Doctores, & Rotæ authoritates. 197.

Quam clausulam Cardinalis Seraphinus, dicit esse rejiciendam, aut commodâ interpretatione conciliandam. Nempe quod in euentu Concordia non obseruaretur, posset Plebanus per istam reseruationem Iuris sui, reducere Patres, ad illud 198.

punctum Excommunicationis & Bannimentorum: de quibus nunquam consensisset R. P. Mesynski, absolui, aut quietari, nisi per istam concordiam, semper sibi in posterum, iuxta solemnem & legitimam Conuentionem satisfactum iri confidisset. Ideo ad tollendam collusionem & simulationem, hanc interpretationem esse amplectandam, maximè stante obseruantiâ, in simili casu censuit. Rota apud Cardin. Seraph. Decis. 1343. in fine.

199. In quo termino non obseruatæ concordiæ, etiam secundum sententiam Theologorum, esset Reincidentia Excommunicationis, iuxta Laiman, Soc. IESV, lib. 1. de Censuris, tract. 5. c. 7. n. 8. Et restituenda essent ea, quæ accepta sunt, ratione huius concessionis lignorum, aut quæ in lucris, perlucris, damnis, & retentis decimarum, remissa & condonata sunt. Non enim est ferendum, vt quis ex eo contractu, quem non impleuit, commodum consequatur. Rota apud Seraph. Decis. 209. n. 4.

200. Quæ omnia ad instantiam Plebani, Reuerendissimum D. Episcopum ad executionem deducere posse, non est dubium, in vim Constitutionis Gembicianæ. *Regulares quoque intelligant, &c.* vt supra. n. 102. quam exequi iuxta potestatem, in confirmatione Apostolica datam, per Censuras poterit, *Apellatione remotâ, inuocato etiam, si opus esset, auxilio Brachij secularis.* Non obstante contrariâ decisione Rotæ, quia hæc ad malam informationem, non potuit aliam proferre sententiam: Quæ quia Statutis nostris contraria, ideo nulla, & inualida, ob Decretum irritans Gregorij XV. Statuta nostra approbantis, & confirmantis, ibi. *Irritum sit & inane, si secus super his, à quoquam, quauis authoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. In contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunque.* vt supr. n. 101.

201. Quod verò dicitur in fine primæ Decisionis, illam Concor-

diam

diam fuisse mere Personalem, & ideo nullum præiudicium ex ea successori fuisse illatum. *Ad quod ita respondeo.* Non fuisse adeo simplicem Plebanum, vt in sola persona R. P. Rectoris concordiam stabiliret, quem post hodiernum contractum, in Crastino, potuisse aut mori, aut mutari, aut de Societate Expelli, optimè sciebat, ideo non contentus, neque confidens stabilimento Rectoris, qui Nomine totius Collegij: voluit approbationem, Prępositi Prouincialis, & in superabundanti, super his, Authoritatem Confirmationis Illustrissimi D. Nuncij Apostolici, quæ omnia solemnissimè, in authenticis documentis, ad perpetuam rei memoriam, & ipsius assecurationem transacta sunt. Quo considerato, mihi videtur, non rectè iudicatum, hanc concordiam fuisse Personalem, Ex parte R. P. Rectoris.

Et hæc sufficiant, quoad ipsam Decisionem.

COnsiderata verò ipsius Decisionis sententia, nouum Emergens nobis produxit, non solùm enim à prædialibus Decimis soluendis immunes, sed etiam à *Cmetonalibus* liberos pronunciauit. cuius occasione de Colonis videamus. Et quidem ostenso sufficienter, quòd patres Soc. non possunt se tueri priuilegio, quominus Decimas soluant, ex prædiis cum hoc onere possessis, ex Iuribus supra deductis, in necessariam venit consequentiam, quòd etiam Colonus soluere teneatur: Vnde superflua hæc de Colonis alicui videretur dissertatio, nisi sciret necessariam apud nos hanc esse distinctionem, aliud esse Prædium Domini, Alium agrum Cmetonalem, quia frequenter accidit, vt vna Ecclesia habeat suas Decimas post prædia Dominorum, alia verò post agros Colonorum. Et inde constabit, quàm magnâ Beneficiati à Patribus afficiuntur iniuriâ, dum ipsis non solum post sua prædia, sed etiam post agros Cmetonales negant 202.

Decimas: imo sibi contra omnem Iustitiam, & æquitatem easdem vsurpant. vt supra. n. 154.

203. Supposito ergo, quod nunquam concedimus, quòd patres de suis prædiis Decimam soluere, vigore Priuilegiorum, non teneantur. *Quæritur*, an etiam Coloni ipsorum sint exempti, ita, vt eorum Decima accrescere possit Patribus Soc. & cedere in ipsorum vtilitatem, attentâ conditione Colonorum Regni Poloniæ.

204. Negatiuè censendum est, quia cum nulla mentio habeatur in priuilegiis Patrum Soc. de Colonis: inde colligitur, non esse exemptos à solutione Decimarum, quia Priuilegia exemptionis à solutione Decimarum sunt Personalia, non autem Realia, & ideo non transeunt ad Colonos, Arendatarios, seu Emptores prædiorum, aut fructuum, vt non semel censuit Rota, & signanter Decis.23.par.2.Diuers. & coram Seraph. Decis.827.n.2.& in Placentina Decimarum, 17. Decemb. 1584. coram Cardinali Blanchetto, & in Pampilon. Decimarum 15. Decembr. 1615. coram Coccino, & in Leodien. Decimarum.20 Decemb.1628. coram Cardinali Virili.

205. Expresse Fillucius Soc. IESV Theologus his verbis. *Coloni vero Religiosorum non eximuntur à Decimis.* Tract. 27 par. 2. de Decimis.c.8.n.184. Suarez de Religione.lib.1. de soluendis Decimis. c. 17. n. 13. adducens authoritatem Concilij secundum Gratianum Moguntini, secundum ipsum Cabilonen. quæ est talis. *Questi sunt quidam Fratres, quòd essent aliqui Episcopi & Abbates, Qui Decimas non sinunt dari Ecclesiis, vbi illi Coloni Missas audiunt. Proinde decreuit Sacer iste Conuentus. Vt Episcopi & Abbates, de agris & vineis, quæ ad suum & Fratrum stipendium habent, Decimas ad Ecclesias dari faciant. Familiæ verò ibi dent Decimas suas, vbi infantes eorum baptisantur, & vbi per totum anni circulum Missas audiunt.* 16. q. 1. vbi. gl. nomine familiæ Colonos interpretatur.

Et

Et infra cap. 19. late tractat hanc materiam, asserendo simpliciter, Colonos non eximi, sed teneri ad soluendas Decimas, vbi n. 13. dat amplissimas rationes, & infra adducit Panormitanum idem sentientem. 206.

Nihilominus in fine huius capitis, per largam priuilegij interpretationem, ex quadam probabilitate, inducit Colonos non teneri ad soluendas Decimas, ex ea ratione. *Quia pars illa fructuum, quam Coloni accipiunt sibi pro cultura, de prædiis Religionis est. Vnde si Religiosi non possunt sibi retinere Decimam fructuum, quos Coloni percipiunt, reuera licet proximè videantur Coloni illam soluere, non ipsi, sed Religiosi soluunt, cum sit de prædijs ipsorum, & Coloni nihil iuris in illa habeant. At verò Pontifex per illa verba, liberat eos ab onere Decimarum prædialium purè, & absolutè, & sine conditione. Ergo dicendum est, per illa verba simpliciter eximi prædia Religiosorum à tali onere, eo ipso, quod illorum sunt, à quocunque nomine illorum, colantur.* Suarez loco supra citato. 207.

Et hoc punctum est ex Suarez quod nos induxit ad ostendendam differentiam nostrorum in Polonia Colonorum, & inde patebit, quàm illegitimè cum iniuria Cleri, Patres sibi vsurpant Decimas à Colonis.

Duplices ergo sunt Coloni, qui secundum Suarez probabiliter eximerentur, ex ea ratione, quia fructus perciperent ex prædio Exempto, quos vocat alios Partiarios, quia partem fructuũ pro cultura sibi accipiunt, alios Pensionarios, qui pro integris fructibus sibi acceptis, soluunt iuxta pactum certam pensionem. Si ergo prædium eximeretur, & Coloni viderentur esse exempti, qui non illi, sed Religiosi soluerent. Nam & Pensionarius habitâ ratione ad Decimam, minus daret pensionis, & partiarius maiorem partem prætenderet, volens habere à Religiosis, quod in Decima alteri daret. 208.

Supposito itaque, hoc ex doctrina Suarez fundamento, vi- 209.

dendum est, an sint tales Coloni in Polonia, & constat esse, tam Pensionarios, quales sunt omnes Arendarij, & Censuarij: qui dant Pensionem pro rata iuxta pactum: quàm Partiarios, quales sunt V. G. apud nos dicti *Rataie*, qui iuxta Conuentionem, aliquam partem fructuum habent ex prædio Domini, quod colunt: De similibus ergo Colonis, si prædia Patrum Soc. possent esse exempta, quod in Polonia negamus, procederet rationabilis controuersia, ex ea consideratione Suarez, quia haberent fructus ex prædio exempto: ratione quorum, si soluerent Decimas, hæc solutio magis grauaret ipsos Regulares, quàm Colonos, Dixi procederet controuersia, quia ostenderemus in priuilegiis non posse fieri extensionem ex identitate rationis. iuxta Riccium. Decis. 147. par. 4. n. 17. & alios ibi allegatos. sed huius qualitatis Coloni, in nostro casu, sunt extra controuersiam cum Patribus Societatis.

Cmetones.

210. SVnt alij in Polonia Coloni, quorum & ratio & conditio à primis diuersissima, qui vocantur Cmetones. Hi habent suas possessiones, & suos seorsiuos agros, qui non sunt de prædio Domini. Et in his succedunt iure hæreditario, eosque agros inter se aliquando, cum consensu Domini vendunt, diuidunt, commutant, eâ tamen conditione, vt per has eorum dispositiones, nihil depereat ex Obligatione Reali, quam tenẽtur Domino, quæ maximè consistit in colendo prædio Domini, & præstandis laboribus, tam personalibus, quam Iumentorum. Et ita gaudent suâ tenui proprietate, & sunt libertate Ecclesiastica, & priuilegiis muniti. Vnde si quando grauantur, recurrunt ad Superiores, & aliquando corã suis venerabilibus Capitulis ipsos Reuerẽdiss. D. D. Episcopos accusant, si per Gubernatores priuilegia corũ, aut non obseruẽtur, aut aliquid ab eis vltra Consuetũ

exigatur. Quod ipsi moderno R. P. præposito Generali. Soc. IESV perspectum est, dum Coloni villæ Kielczeuo in suburbio Costen sitæ apud ipsum, de Patribus Soc. Collegij Posnaniensis, conquererentur, quòd iura & antiquæ consuetudines eorundem, à PP. violarentur. A quo, per me, dum Romæ manerem, tribus circiter adhinc annis, Decretum per literas obtinuerunt, vt priuilegia ab Ecclesia Posnaniensi, cui non adeo pridem suberant, ipsis concessa, per Patres obseruentur, & vltra consuetum nihil ab eis exigatur. Sed de hoc infra sufficientius. numer. 237. 211.

Idem fit in bonis Regalibus, coram Regiâ Majestate, quod in Ecclesiasticis, coram Superioribus. 212.

Secus est in bonis Nobilium, non quòd aliter deberet esse, sed quia Nobilitas successiuè stabiliuit sibi eam potestatem, vt modo sit non solum fortunæ sui subditi, sed etiam, vt communiter præsumunt, vitæ & necis absolutus Dominus. Nec sit aliquis in Polonia iudex, coram quo subditus iniuriatus habeat aliquam contra suum Dominum actionem. Imò neque contra alium Nobilem, nisi cum assistentia sui Domini: per Dei gratiam tamen, in hoc Regimine subditorum, apud nos plus operatur conscientia, quàm alibi leges; Vnde videmus multorum Nobilium Subditos esse diuites, bene possessionatos, quod ratio exigit, vt si Dominus velit esse diues, subditus non sit inops, à quo dependet sua fortuna. Hoc ideo adducendum duxi, ne aliquid, ex eo genere seruitutis, subditis Ecclesiasticis objiciatur, & sic nostra ratio apud Peregrinos decipiatur. 213.

Habent ergo vt supra dictum est, nostri Cmetones seorsiuas possessiones, de quibus integros fructus sibi percipiunt, eosque in necessitatem, seu vtilitatem priuatam, pro arbitrio suo, conuertunt. Et licèt teneantur, absque aliquo sumptu Domini, prædia ipsius colere, nihil tamen ex eorum fructibus percipiunt, sed integros Domino colligunt, & ad chorrea reducunt. 214.

215. Vltra hanc, ſuo Domino, laborum & araturæ obligationem, habent alia duo publica onera : *primum eſt Ordinarium*, iuxta menſuram, & proportionem agri, Decimas ſuis Eccleſiis, vbi miſſas audiunt, infantes eorum baptizantur, & alia ſacramenta percipiunt, ſoluere, ſiue in manipulo, ſiue in grano, prout exigit antiqua conſuetudo, aut etiam illi Beneficiato, cui antiquitus per diſpoſitionem Epiſcopi hæ decimæ ſunt deſtinatæ, ex Fundatione, & Erectione ſui Beneficij.

216. *Alterum onus eſt Extraordinarium*, contribuere ſcilicet pro Neceſſitate Publica, quando id per Comitia indicitur, cui ordinationi, miror quare Patres Soc. non opponunt pro ſuis Cmetonibus Priuilegia, cum etiam vigore Priuilegiorum, *ſint immunes, à quibuſuis oneribus, etiam pro expeditione contra infideles, & pro defenſione Patriæ ac aliàs quomodolibet impoſitis.* vt ſup. n.62. Nempe ſciunt, quòd huius Exemptionis coram Repub. eſſet alia Deciſio, quàm coram D. Cerro. Et ita prædicta onera decimarum, & publicæ contributionis, omnibus ſubditis, Eccleſiaſticis, Regalibus, & Nobilium, ſunt æqualia, & communia, iuxta menſuras ſuorum agrorum.

217. Cum ergo Suarez, lumen Religionis PP. Soc. ſi prædia eximerentur, non potuit aliam probabilitatem excogitare, niſi quod Colonus ex prædio exempto de fructu participaret, & conſequenter per indirectum, non ille, ſed potius Religioſus

218. exemptus Decimam ſolueret. Miror quomodo noſtri Patres Soc. cum neque ipſi ſint exempti, *quia prædiorum cum hoc onere poſſeſſores*, trahant etiam exemptionem ad Cmetones, in quorum conditione, non poteſt oſtendi, aut verificari probabilitas à Suarez concepta : cum nihil pro cultura à Patribus accipiant, neque de fructibus prædiorum pro Patribus Soc. cultorum aliquomodo participent, ſed habeant ſuas ſeorſiuas poſſeſſiones, cum antiquiſſima obligatione, ſoluendi decimas in manipulo, aut in grano, Eccleſiis Parochialibus, aut aliis Beneficiatis,

ficiatis, quibus debentur, ex Fundatione, Dotatione, aut ab Episcopis Donatione, seu alio legitimo titulo in Erectione, aut melioratione suorum Beneficiorum.

Et inde patet quàm temere, absque vlla ratione, hoc quod iu- 219.
ris est alieni, cum iniuria, & oppressione pauperum sæcularium sacerdotum, Patres Soc. in Polonia sibi vsurpant, contra Canones, & Decretum Tridentini Concilij, vt supra n. 4. licet alij Regulares, paribus priuilegiis gaudentes, easdem cui, debentur, persoluant.

Alterum patet, quia cum prædia neque suis manibus, aut la- 220.
boribus, neque sumptibus colant, prout antiquiores Exemptiones disponunt, sed habeant laborem tantorum Cmetonum, & culturam absque sumptu, eo ipso non procedit Priuilegium, & tenentur soluere Decimas: quia Exemptio, vt supra eius origo deducta est, habuit rationem solius Religiosæ paupertatis: quâ nunc per Dei gratiã in Patribus Soc. cessante, cessat etiam Priuilegium. 1.q. 7. Quod pro remedio. tam enim abundanter apud nos in Bonis possident, vt lege publica cautum sit, ne amplius villas & terras acquirant, Const. Anni 1635. & non maior numerus eorum constitui debet, ac in posterum conseruari, quàm ex redditibus propriis possint sustentari. Concil. Trident. sess. 25. c. 3. de Regularibus.

In his omnibus, si ita S. Rotæ Romanæ Auditorium, in no- 221.
stra communi causa, fuisset informatum, prout in tam præiudicioso negotio conueniebat, aliam profecto fecisset decisionem.

Dicet fortassis aliquis, Plebano id vitium esse imputandum, 222.
qui Rotam pro parte sua non informauit, sed dignus est in hoc passu aliqua excusatione, si non compassione. Vnus est ex nobis, qui vltra montes, vltimi sumus sedi Apostolicæ obedientes: Magnum iter ad Curiam, & periculosum est, ad quod perficiendum, optima valetudine, viribus, & immenso sumptu, opus est. Neque hac in parte cũ PP. Soc. cõparandi sumus, quibus vbique

 patria,

patria, vbiquè domicilium, vbique auxilium. Quod si in vrbem fatigatis, & debilitatis venire contigerit. O quantæ ignaris linguæ difficultates! quam sumptuosi Causarum nostrarum progressus, quàm difficiles, ob molem negotiorum, aditus, & expeditiones: Mora ipsa sumptuosa, & tædiosa, & ante omnia dubius, & periculosus etiam iustæ causæ euentus, quid mirum, si retardant ad Curiam nostrum aduentum.

223. E contra Patribus in vrbe omnia parata, deliciosæ commorationes, amicæ conuersationes, vndique fauores, respectus, promotiones, summorum virorum intercessiones, & in causa male informata assecurationes. Vnde quid mirum, si hæc omnia Iustitiæ impedimenta, considerans pauper sacerdos, Dote & fundatione sui beneficij Spoliatus, potius eligat intra domesticus parietes lacrymari, & coram Deo suo, ad altare ingemiscere, quàm concurrentibus præmissis, extra Patriam litigare.

224. Ignoscat quæso Curia Romana (si hæc aliquando legerit) iusto dolori nostro, & si quid offensum est, adscribat non maleuolentiæ, sed calamitati. Nos ignoscimus R. D. Cerro, qui male informatus, non potuit aliam proferre sententiam. Vtinam cognitâ veritate, & bene trutinatis Iuribus, & libertatibus Cleri nostri, S. Rota, nos circa eadem, tanquam totum Clerum concernentia, conseruet & manuteneat. Nisi forte hoc præiudicium Diuino Iudicio reseruetur, quod cum sit diutius expectandum. Nos interim de nullitate, & inualiditate huius sententiæ, solenniter & solennissimè, omni meliori modo protestamur. Quia prolata est contra Statuta nostra, à sede Apostolica confirmata, *Non obstan. quibuscunque, cum decreto irritanti.* vt sup. n. 93.

225. Ne imposterum similia fiant nobis grauamina: Duo possunt esse Remedia. *Primum*, si Causæ nostræ in Polonia decidantur: quoniam ad Curiam deuolutæ, ob difficillimam vtriusque partis informationem, absque intolerabilibus sumptibus, & expensis, ibi definiri non possunt. Quarum illas Actiones, quæ ratione

Bono-

Bonorum Terreſtrium ſecum afferunt Obligationem, à Tribunali Regni, Compoſiti Iudicij, cenſerem non eſſe amouendas, quia ibi optimè cognoſcuntur, & ab illis Iudicibus, in parte Eccleſiaſticis, rectè definiuntur: vbi hanc eandem cauſam Plebani in Golamb, cum PP. Soc. iam fuiſſe deciſam, nomen Bannimentorum, non leue nobis facit indicium, ibi enim rebellibus, & parere recuſantibus, hæc eſt ordinaria pœna, quâ Mulctati neceſſariò aut de facto ſatisfaciunt, aut cum parte læſa componunt, prout accidit in noſtro caſu.

Alterum Remedium eſt. ſi in vrbe Romana, Auditor Polónus (ſumus enim cum aliis hoc honore digni) procuretur. Habet Germania, Gallia, Hiſpania, Italia, Venetia, Neapolis, Florentia, Bononia, &c. ſuæ gentis dignos Homines, in Sacro Rotæ Romanæ Auditorio, Iudices, quibus Patriæ leges, mores, & inſtituta, cum non ſint incognita, abſque legum & libertatum Prouincialium derogatione, reperiuntur illorum iudicata. 226.

Hoc poſtulare à Sede Apoſtolica, quàm nobis honorificum, & neceſſarium ſit, conſtat cuilibet ſenſato. An impetrare ſit difficile? credi non poteſt. Quod enim non ſolùm aliis Regnis, ſed etiam particularibus Ciuitatibus ſancta Sedes conceſſit, tam ampliſſimarum prouinciarum Regno Poloniæ, & Magno Ducatui Lituaniæ, Antemurali Orbis Chriſtiani, publico nomine Iuſta petenti, non eſt præſumendum Negaturam. Sed in hoc puncto promouendo, Dux nobis, & Author opus eſt. 227.

Finem huic operi ad noſtram intentionem, æquitati conſentaneam imponendo, confidimus de benignitate S. Romanæ Sedis, eodem modo, hac in cauſa nobiſcum proceſſuram, quo Seneca de Beneficiis tractans, noſtri Propoſiti Exemplar repræſentat, ita ediſſerens. *Philippus Macedonum Rex, habebat Militem manu fortem, cuius in multis Expeditionibus, vtilem expertus operam, ſubinde ex præda aliquid illi virtutis causâ donauerat. Hic Naufragus in poſſeſſiones cuiuſdam Macedonis expulſus eſt. Quod* 228.

vt Macedoni illi Nunciatum est, accucurrit, spiritum eius recollegit, in villam suam transtulit, lectulo suo cessit, affectum, semianimemq; recreauit, diebus triginta impensâ suâ curauit, refecit, viatico instruxit, subinde dicentem, gratiam tibi referam, videre tantum mihi Imperatorem meum contingat. Narrauit Philippo naufragium suum, auxilium tacuit, & protinus petiit, vt sibi prædia cuiusdam donaret. Jlle quidam erat hospes eius, is ipse, à quo rceptus erat, à quo sanatus. Senec. de Benef. lib. 4. c.37.

229. Comparando nostro tempori antiquitatem, Militantem Ecclesiam, inter alios, habere in suis Castris Soc. Militem, fortem, & strenuum, non negamus, benemeritum, ac per consequens stipendiis ac muneribus dignum, concedimus. Fateatur & ipsa Societas necesse est, ab initio se miseram, alienâ ope egentem, & ex littoribus Hispanis naufrago persimilem, in possessiones Cleri sæcularis, & præsertim Posnaniam peruenisse, à Cuius ciuitatis Clero', & imprimis ab Episcopo, omnibus humanitatis officiis recreata, & in lectulos nostros, in domicilia, & in sex villas ita recepta, vt non in triginta dies, quemadmodum Macedo militi hospitio, sed in sæcula proprietate, cum incommoditate plurimorum, cessissemus. Quantæ gratiæ? quantæ promissiones? illâ ætate, à Patribus Clero sæculari fuerint exhibitæ, conjecturari posuimus, si huius temporis eiusdem Soc. politissimos mores consideremus.

230. Vnius Ciuitatis, vt supra dixi, in Patres merita & officia, argumento esse possunt, quid tota Polonia Societati humanissime exhibuerit. Pro hisce non vulgaribus beneficiis, cum Clerus Polonus gratitudinem sperare debuisset, ecce nobis Decimæ, & alimenta nostra, à Patribus eripiuntur, & contra omnem æquitatem auferuntur, ex iis terris & possessionibus, quæ ad Dominium Patrum, cum obligatione, soluendi decimas Parochis, aut aliis Beneficiatis peruenerunt, quasi cum Patres talia bona acquirant, in onera eorum non sint successores, & hoc ipsum nefas

fas authoritate Pontificiâ, & Decreto Rotæ defendunt.

Persistendo in exemplo Macedonis, quid Rex? quid ille, 231.
Bonis suis autoritate & Decreto Regio spoliatus, fecerit? Videamus. inquit Seneca: *Multa interim Reges, in bello præsertim, opertis oculis donant, non sufficit homo iustus vnus, tot armatis cupiditatibus, non potest quisquam, eodem tempore, & bonum virum, & bonum Ducem agere. Quomodo tot millia hominum insatiabilia satiabuntur? Quid habebunt, si suum quisque habuerit? Hoc Philippus sibi dixit, cum illum induci in Bona, quæ petebat, iussit.* Et deinde subdit factum Macedonis, *Expulsus in bonis suis ille, non vt Rusticus, iniuriam tacitus tulit, contentus, quòd non & ipse donatus, sed Philippo Epistolam strictam, ac liberam scripsit.*

Tali respectu, ob vnius fauorem, iniurias multorum dissi- 232.
mulandi, Principem Ecclesiasticum non arguimus, & proinde negamus, cum præiudicio nostro, Priuilegium Patribus concessisse. Tametsi author ipse huius priuilegij, Gregorius XIII. Philippo similem videtur Orbi Terrarum manifestare excusationem, ita suam quandam Bullam incipiens. *In tanta rerum & negotiorum mole, quâ Romanus Pontifex, ex omnibus Mundi partibus, assiduè premitur, vix euitari potest, ne aliqua interdum exiliant, quibus posteà recognitis, necesse est moderationis remedium adhibere, &c.* Et huius generis esse Exemptiones à Decimis, Patribus concessas, asseruerunt Pontifices Leo XI. & S. D. N. Vrbanus VIII. dum hanc Exemptionem, sine ratione Clero sæculari præiudiciosam, reuocarunt, cuius Reuocationis, cum ipsa Rota sæpius in aliorum causis meminerit, quid mirum, si doleamus, causas Polonas, ab hoc communi Pontificum beneficio, esse exclusas. Qui dolor, si alicui videatur, strictiore & liberiore calamo expressus, non dubitamus Curiam Romanam, eo animo hæc scripta à Polono, rusticè iniuriam non ferente, recepturam, quo Philippus à Macedone excepit, cuius sententiam audiamus. *Acceptâ Epistolâ, ita Philippus exarsit, vt sta-* 233.

 tim

Pausaniæ mandaret, Bona priori Domino restitueret. Cæterum improbißimo militi, ingratißimo hospiti, auidißimo naufrago, stigmata inscriberet, ingratum Hospitem testantia. Non se potuit abstinere sapientissimus Seneca, quin hanc causam & ipse iudicaret, dicendo. *Dignum militem fuisse, cui non inscriberentur illæ literæ, sed insculperentur: & auferendum vtique fuisse ab eo, quod summo Scelere inuaserat, quamuis Ius à supremo Domino habuisset.*

235. Cum sic contra immemores Beneficiorum paratam habeamus sententiam: dicent Patres à Plebano, cuius iniuria scribendi materiam præbuit, nullum beneficium accepisse, sed habendus erat respectus Communitatis, cuius, in vna persona Plebani, tali Processu, per PP. Societ. Iura & Statuta violabantur. Ego Hominem non noui, & ignoti, tanquam Communem causam ago: lego tamen in ipsa Rotæ decisione, Societatem Plebano magnum sinceritatis affectum, & amoris gratitudinem protestatam fuisse, quæ verba, cum tanto candore, post Bannitionem & Excommunicationem eorundem protestata, meo iudicio præsupponunt non leue beneficium, dum à Censuris, & macula Bannitionum, per Plebanum liberati, etiam ab eo 1300. florenis potirentur, pro quo fauore, citra fidem datam, breui temporis interuallo, suâ Decimâ, à Patribus spoliatus est.

236. Et meo Canonicatui decima, à Patribus debita, denegatur: vtique & ego sum licèt indignus, ex illo Capitulo, quod Donationi sex villarum, ad sustentationem Patrum Soc. consensum præbuit, eisque Beneficium, suæ manus subscriptione, firmauit, & annulo assecurauit. Quarum vnam villam, Kielczeuo dictam, in suburbio Costensi sitam, præterire non possum, quin vnum Actum in ea commemorem, quem fortassis improbus ille miles, in Bonis Macedonis non fecisset.

237. Huius villæ Incolæ Priuilegiis, & libertatibus Ecclesiasticis muniti, ab antiquissimo tempore Ecclesiæ Posnanien. certum

Cen-

Censum persoluebant, vltra quem nihil ab eis exigebatur. Quod Ius tantundem *in Censu percipiendi*, cum postea quidam Episcopus, in donatione eiusdem villæ, Patribus concessisset, Multitudo hominum illius villæ, in nostris partibus opulentæ, parum Patribus contribuere, in consueto annuo censu, videbatur, nempe quia diligentius bona, & possessiones ipsorum, quàm iura perspiciebant, ideo Censum per eos augeri posse, extra conscientiam erat.

Sed cum Incolæ, nouæ impositioni Priuilegia sua opposuissent, & de grauamine, etiam Romæ per me ipsum, apud Reuerendissimum Præpositum Generalem, conquesti essent; ipsius sacrosancto Decreto, Iura, & Priuilegia ab Ecclesia Posnaniensi Concessa, salua Incolis erant, nisi boni Æconomi, aliquid peius, in æternum præiudicium eorundem, excogitassent. Non licuit Censum augeri, quia æquus Iudex Superior, Ius suum Incolis conseruari, per literas mandauerat: Videant Collegij Posnaniensis Patres; an in hoc Iure conseruando obedientes fuerint? dum desperato lucro Census, hos Subditos libertate Ecclesiasticâ gaudentes, in perpetuā seruitutē Laïcorū vendere presumpserāt, vtilitatem Maiorem ex Venditione, quàm ex censu computantes: Iam pactum, iam transactum erat, iam mille circiter animæ, cum possessionibus suis, pro octo Millibus scutorum Mancipia à nouo Domino numerabantur. 238.

O Deum Immortalem! clamat Iustitiæ Regula, *Neminem posse in alium plus Iuris conferre, quam ipse habeat.* Cum Patres in prædicta villa, nihil amplius prætendere possent, quàm Ius exigendi debitum Censum, cum Incolæ suarum possessionum, & agrorum ita Domini sint, vt eos inter se vendant, & in iis hæreditario iure succedant. Cur bona ipsorum, cur ipsi homines Venduntur? Nempe illorum scutorum maior fructus sperari poterat, quàm Census Incolarum. Sed sciendum est, quicquid vltra Censum, in venditione positum est, homines liberos esse, & 239.

patrimonia

patrimonia eorundem, qui emebantur, non vt Censum soluerent, sed vt opportunè noui Domini possessionibus adiacentes, perpetuæ ipsius seruituti addicarentur, quorum operâ, & omni fortunâ, pro Imperio suo, cum absoluta potestate, etiam vitæ & necis vteretur, cum sic oppressis, nulla actio iniuriarum, contra Dominum sæcularem superesset.

240. Dixi vitæ & necis, receptis enim nouus Dominus in suam potestatem Incolis, si qui seruitutis impatientes, relictis omnibus suis, fugâ sibi consulere voluissent: Dominus de eo admonitus, prohibere poterat, ne id facerent, sub pæna cuiusuis supplicij. contigisset alicui, Calamitatis suæ vitandæ causâ, aufugere: Cum in nostra Repub. ius sit Domino persequendi, & recuperandi vbique suũ Subditum, iam hic vindicatus, in discretione sui Domini remaneret, qui fortassis, vt alios Subditos in metu contineret, daret tantos transfugas supplicio in exemplum, quantos sæuitiæ ipsius placuisset, & quasi iusto prætextu, cum tali conditione, vt sui essent, emisset, idque faceret, non tam lege vindictam permittente, quàm non prohibente.

241. Sic stantibus rebus, cum Patres Societ. religiosi homines, ob Censum suæ voluntati non correspondentem, Iura incolarum ferre non possent, gratis ab Episcopo Posnaniensi hoc vtile possidentes, quis crediderit, amissâ sui, & rerum suarum libertate, Iura eorundem, apud Dominum sæcularem salua fuisse? pro quibus tantam summam pecuniæ, nisi violatis priuilegiis seruiliter vteretur, nunquam expendisset.

242. Et quidem Domino sæculari ignoscendum erat, si Iure Emptionis in subditos vteretur, cum enim Octo millibus Scutorum, iuxta ordinarios contractus Regni Poloniæ, octingenti in fructu annuo deberentur, si Censum ab Incolis Ducentorum tantum accepisset, vnde sexcenta habuisset? nisi violatis priuilegiis, & omnibus in seruitutem redactis, pro libitu suo, vtilitatem ex subditis quæsiuisset.

An

An ignoscendum sit Patribus Soc.? Ecclesia iudicet, quæ tanquam pia Mater, pro Redemptione Captiuorum supellectilem suam, & vasa aurea vendi voluit. E contra Patres, vt splendidiora vasa, & magnificentiorem suppellectilem habeăt, homines Christianos, & quidem liberos, nunquam licito iure, in miserandam vendunt seruitutem. Quamuis fortassis aliud dicere de Colonis, quos Patres à Nobilitate cũ originali seruitute acquisiuissent. quia iam suo malo assueti, non tantopere grauarentur, prout isti, quorum Libertas, in Seruitutem cõmutabatur. 243.

Rem veram, vti in mea Ciuitate transactam, & non fabulam narro. quem contractum, si quis negabit ad effectum deductum fuisse, non ideo meæ assertioni derogabit: nihil enim per Patres omissum, aut neglectum fuit, quod ad venditionem iam stabilitam, & certo prætio æstimatam, pertineret. Emptor securitati suæ consulens, aliquantum hæsit, dum enim intellexisset, quòd prædicta villa, cum aliis quinque, non pleno iure à Patribus possideretur, & quod Episcopus cum Capitulo, vt malè alienatam, Ecclesiæ suæ vindicaret, recessit à Contractu, & à Patribus possidere noluit, quod postea Ecclesiæ restituere, iure mediante, cogeretur. 244.

Hic Contractus de vendita per Patres hominum libertate, extra Propositum nostræ materiæ applicatus videretur. Nisi inde abusus nostri Beneficij clarescerct, & nisi Author Christianâ motus compassione, pro Incolis vtiliter scripsisse sciret, & hac demõstratione Seruitutis, Patres cohiberi posse crederet, ne amplius de simili vtilitate, cum diminutione Subditorum, cogitent, sed solito Censu contenti, Incolas Ecclesiasticos, circa sua iura, & priuilegia conseruent, & manuteneant. 245.

Memini ad Mensam Illustrissimi & Reuerendissimi D. mei Episcopi Posnanien. de isto Contractu, in Forma debita, discursum fuisse, eumque Rectori Societ. cum altero Professore Theologo ibidem præsenti, non placuisse, in Procuratorem 246.

gij, vti personam particularem, commoda Collegij prouidentem, culpam, si quæ fuit, referenti, cuius solius,, incertum adhuc tractatum, absque Consensu Superiorum, dicebant non potuisse Colonis præiudicare, quorum Iura & Priuilegia conseruare, ad totum Collegium Soc. pertinebat. Vbi post talem discursum. Cuiusdam Prælati, in nostra Prouincia, virtute, doctrinâ, & meritis conspicui, probatus est mihi zelus, his verbis expressus. *Horum pauperum Colonorum libertas periclitatur, quandoquidem de seruitute eorundem, per bonos Oeconomos iam tractatur: qui licèt, inuigilante moderno Reuerendißimo Episcopo, extra periculum remaneant, in posterum tamen, PP. nacti successorem voto suo conniuentem, exequi curabunt, qùod semel apud se constituerunt. Magni verò, & supra omnes virtutes, apud Deum Meriti foret, si quispiam modum inueniret, ne prædictæ villæ Coloni, in miserandam deuenirent seruitutem, &c.* Quorum securitati, nisi euidenter authoritas Reuerendissimi Præpositi Generalis cõsuluerit, pauperes in perpetuo metu, destinatæ seruitutis, manebunt, & interim plurimum expendunt, dum suæ libertatis, non modico sumptu, quærunt defensores. Quanquam Reuerendissimum D. Episcopum, & Venerabile Capitulum, credibile sit, semper suis Priuilegiatis auxilio affuturos.

247. Ex alia vero parte, non omnino est prædicta Relatio extra nostram materiam, vt constet peregrinis, non parui momenti Poloniæ villas esse, & hoc euidenter pateat, plus agri, plerumque apud nos in villa Colonos, quàm ipsum Dominum possidere, & inde apparebit, quantum præiudicium, ad malam informationem S. Rotæ Decisio, in nostris partibus, Clero sæculari attulerit, dum non solùm prædia Soc. sed etiam agros talium Colonorum, quos innumerabiles possident, à solutione decimarum exemerit.

248. Quam sententiam, perspectâ rei veritate, ipsam S. Rotam reuocaturam, non dubitamus, si æquitatem, non solùm ex Iure

nostro, sed vel ex ipso Ethnico homine Seneca, perpendamus, qui illius supranominati Militis, diu Cupiditatem perstringendo, ita concludit. *Dabit tibi Philippus, quia promisit, etiamsi non debet, etiamsi iniuriam, etiamsi Scelus facturus est? Non est leuitas, à cognito, & damnato errore discedere, & ingenuè fatendum est. Aliud putaui: deceptus sum; Hæc vero superbæ stultitiæ perseuerantia est. Quod semel dixi, qualecunque est, fixum, ratumque sit. Non est turpe mutare cõsilium.* Et infra introducit Philippum, militi improbo dicentem, *Potius est inquit, infra fines Regni mei, te literas istas, oculis inscribẽdas, durißimâ fronte circumferre, ostende, quàm sacra sit Mensa Hospitalis: Præbe in facie tua legendum Decretum, quod sic erit magis ratum, quàm si illud in æs incidissem.* De Benef. lib. 4. c. 38.

Nos verò cum non coram Philippo, sed coram S. Sede Romana Causam nostram agamus, mitius contra Patres instamus, 249.
& positâ beneficiorum nostrorum, hac leui commemoratione, non ad characteres, nõ ad pœnam ingratitudinis properamus, hoc ipso contenti, si Decimas nostras, iuxta Iura superius deducta, in Curia Romana vindicemus. Aliàs verendum est, ne sic oppressi Cleri iniuria, apud Rempub. efficiat, vt cum ista Decisione Decimarum, in nostris Generalibus Comitiis, idem fiat, quod non adeo pridem, iam feliciter Regnante Vladislao, factum est cum aliis, in Causa Collegij Patrum Soc. cum Academia Cracouiensi.

Et hæc saluo meliori Iudicio, absq; cuiusuis iniuria, ad publicam Cleri Poloniæ vtilitatem, Amicus Personarum, inimicus Causæ.

IOANNES MARKIEVVICZ
I.V.D. Canonic. Posnaniensis.

Hæc scripta ad publicam vtilitatem emanata, si alicui, priuato inhianti commodo, impugnare placuerit, & mihi ipsi hic animus non displicebit, quotidie aliquid discere cupienti, dummodo hic spi-

ritus, non sit mere scholasticus, aut ambiguè Theologicus, hoc enim in casu, Doctoris voce decisiuâ, non consultiuâ, opus est. Vnde clare, directe, & in forma iuridica, rensponsurum mihi polliceor; cum ea cautione, vt nihil omnino à Moribus, & institutis Patriæ recedatur. Quod vbi Autor impetrauerit, & aliis fauendum erit, ne stylus sit peregrinus, neue prolixitate à legendo deterreantur, aut nimiâ subtilitate offendantur.

AVTHENTICA FACVLTAS, Præmissum Opus, vbique locorum, imprimendi.

Annibal Melarius Iurisconsultus, Patricius Senensis, Prothonotarius Apostolicus, & Illust^mi ac Reuerend^mi D. Ascanij Piccolominei de Aragona. Senarum Archiepiscopi, in Spiritualibus, ac Temporalibus. Vicarius Generalis.

VNiuersis, & singulis, Maioribus debitam reuerentiam, cæteris verò Salutem in Domino. Sempiternam fidem siquidem in verbo veritatis facimus, & attestamur, qualiter instante Perillust. & Adm. R. D. Ioanne Markievvicz, I. V. D. & Canonico Posnaniensis Ecclesiæ, vt præmissa omnia viderentur, & maturè discuterentur, ad effectum reportandi opportunam facultatem, ea Typis mandandi. Quibus omnibus visis, perlectis, & consideratis, ipsi D. Canonico Ioanni, per nos fuit id explendi impertita Licentia, prout etiam ab Adm. R. P. Vicario Generali

nerali S. Officij huius Ciuitatis, & ad robur propriis Manibus totum firmatum, vt latius in anteriori facie videre est. Et quoniam, vt dictus Adm. R. D. Canonicus Ioannes, corã nobis constitutus, asseruit, præuio Iuramento, Tacto pectore, ad delationem infrascripti nostri Cancellarij, more Sacerdotali, diuersis ipsius vrgentissimis negotiis, adstrictus est recedere ab hac Senensi Ciuitate, & dictum Opus hucusque non fuerit, neque sit impressum, & propterea coactus sit illud secum deferre Manuscriptum, simul cum foliis decimo quarto, decimo quinto, decimo sexto, & decimo septimo, quæ sunt impressa, inque eis legũtur decisiones S. Rotæ Romanæ, Coram R. P. D. Cerro: super negotio, de quo supra. Cuius operis Paginæ, sunt in totum Viginti octo, præsenti computatâ. Ideo ne dubitari contingat de Veritate præmissorum, institit per nos sibi fieri opportunam fidem, ad hoc, vt valeat, quibusuis in locis, præmissa imprimi facere, prout fieri mandauimus, per Cancellarium nostrum infrascriptum, Sigillo Curiæ nostræ munitam, & manu nostrâ obsignatam. In quorum Fidem, &c.

Datum Senis, in Curia Archiepiscopali, hac die 2. Martij. 1643. ab Incarnatione.

HANNIBAL MELARIVS. Vicarius, Generalis Senensis.

FRANCISCVS BARIVS. Notarius Cancellarius. De Mandato.

Locus ✠ Sigilli Archiepiscopalis.

Sententia de Præmissis Sorbonæ Parisiensis.

NOs Sacræ Facultatis Parisiensis Doctores Theologi, super Negotio (ab Illust. & Adm. R. D. Ioanne Markievvicz, I.V.D. & Canonico Posnaniensis Ecclesiæ) proposito, sententiam dicere rogati: veritati Testimonium perhibentes: Quæ in hoc, Ducentis quadraginta Nouem Numeris, distincto Codice, pro tuendo Iure Decimarum Nobilissimi Cleri Poloniæ, contra prætensam Iesuitarum Exemptionem, continentur. Ea Sacrorum Canonum Authoritate sufficientissimè firmata, atque idoneis rationibus fulta censemus: vt meritò dictus Clerus, pro eodem Iure, possit legitimè agere, cum eandem Causam, iterum tractari, Iustitia, æquitasue patientur. Datum in Sorbona, die prima. Mensis Iunij. An. 1644.

IACOBVS HENNEQVIN. In Sacra Theologia Doctor & Lector Sorbonicus. M. P.

VALERIANVS DE FLAVIGNY. Doctor ac Socius Sorbonicus, Sacrarum Hebraïcarumque Literarum Professor Regius. M.P.

FRANCISCVS FLEVRY. Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor. M. P.

MARTINVS GRANDIN. Doctor & Professor Sorbonicus. M. P.